

Személyi hírek. *Dr. Kölgýessy Adrián Mihály* hátszegi kir. közjegyzőhelyettes Petrozsényba; *dr. Glück Géza* kisjenői ügyvéd Kőrösbányára; *dr. Haller Károly* módosi ügyvéd Nagyszentmiklóstra; *dr. Milassin Jenő* szabadkai kir. közjegyzőhelyettes Zentára; *Krausz József* huszti kir. járásbíró Husztra és *dr. Belcsák Sándor* lévai kir. közjegyzőhelyettes Breznóbányára kir. közjegyzőkké neveztettek ki.

Dr. Tóth Endre lekei kir. közjegyző Szászvárosba helyeztetett át.

Ő Felsége *Kenessey Mór*icz veszprémi és *Folyovich Sándor* nagyenyedi közjegyzőknek, a közélet és a közjegyzői pálya terén szerzett érdemeik elismeréséül a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

Sóstói Szabó Péter szászvárosi kir. közjegyző elhalálozott.

*

Helyreigazítás. Lapunk utolsó számában *dr. Friedmann Mór* zsolnai kir. közjegyző halálhíre sajnálatos tévedés folytán jelent meg.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 12 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrássy-út 1.
Félévre . . . 7 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. Rupp Zsigmond. — A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének felterjesztése az igazságügyministerhez a közjegyzőség reformja tárgyában. — Közjegyzői díjszabás reformja. — A férj özvegyi joga. — Váltóelévülés a háború alatt. — Felsőbírósi határozatok. — Közlemények.

Rupp Zsigmond †

(1838—1917.)

Nec vixit male qui natus moriensque fefellit.

A Halál nem demokrata, akármit is mondjanak felőle, nem egyenlőkké teszi az embereket, hanem megkülönbözteti, osztályozza őket, rangot teremt közöttük, egyszer és mindenkorra valót, megmásíthatatlant. Akiket ott láttunk az életben, amint törtetnek, tülekednek és mindent legázolnak, felkúsznak a magaslatokra és felülnek az oltárokra, irodalomban, művészetben, tudományban és politikában, a dicsőség árendásait, a sikerek bűvészeit, a hatalom peczéreit, akiknek nevéből mindennap siketülésig visszhangzik a sajtó, befolyásuktól alá van aknázva a közélet mezeje, érdekeik drótsövényével körülzárva a szentelt ligetek: mikor a Halál rájuk fúj, szertefoszlik minden ami voltak, amit műveltek, amiben meszterkedtek, erőlködtek és erőszakoskodtak, és nem marad utánuk semmi, aminek az a társadalom, melynek erezetére tapadtak volt, meghálálhatna nekik, semmi érték, amitől az meggyarapodott

volna, egyetlen termékenyítő eszme, egyetlen megváltó cselekedet. Az életben nagyuraknak látszottak, de a Halál lefokozza őket, megmutatja, hogy mindent, amivel csillogtak, a másokéból vettek, semmit a magukéból nem adtak a világnak, mert üresek voltak belül és szegények. Meghalnak mint a koldusok, akik után nem marad hagyatéék.

És vannak mások, akiket alig veszünk észre az élet forgatagában, vagy alig ismerünk, noha mindennap elhaladunk mellettük, vagy azt hisszük, hogy ismerjük őket, mert kezét szorítunk velük, akiket nem tartunk különbeknek magunknál, mert egy sort taposnak velünk és nem igyekeznek fölénk emelkedni; a munkájuk zajtalan, még ha messze is gyűrűznek a hullámai, sokszor csak keskeny határt szántanak, és senki sem ügyel rá, mennyivel mélyebben járnak a barázdáik és mennyivel különb a mag, melyet elvetettek. Csak mikor eltűnnek mellőlünk, eszmélünk reá, hogy sem az embernek, sem a munkájának jelentősége nem azoktól az arányoktól függ, melyekben az kifelé felburjánzik, mert ezeket az arányokat csak a szemünk mértéke teremti, és igazában végtelenül parányi minden, amit egy ember alkothat, és voltaképpen abban a parányi alkotásban is — nincs megmondhatója — mennyi az érdeme annak, akinek nevével azt lebélyegzik, és mennyi azoké a számtalanoké, akiknek névtelen munkája nélkül annyi szárazföld sem emelkednék ki a vizekből, amennyin egy fűszál gyökeret ereszthet. És meglepődve vesszük észre, amikor mellőlünk eltűntek, hogy ür támad a helyen, melyet elfoglaltak, hogy a társadalom háztartásában egy cselekvő tételt képviseltek, melynek kimaradását a mérleg megérzi, hogy számot tettek mind-egyikünk életében is, anélkül hogy tudtuk volna. Annak a nagy fejlődési folyamatnak voltak csendes tényezői, mely a köznapi élet szintelen takarója alatt állandóan forrong és küzködik, hősei a kis életkörzetek keretében végbemenő nagy emberi eseményeknek, az ernyedetlen munkának, a sorvasztó kötelességteljesítésnek, az önfeláldozó szeretetnek, a jóban és igazban való törhetlen hitnek, a hűtlenséggel és hálátlansággal daczó jósnak, a nemes önzetlenségnek, mindannak ami együttvéve azt a nagy erkölcsi tőkét alkotja, azt az erőt, mely egyedül viszi igazán előbbre az emberiséget, nem a ribalda hőseinek lármás ágaskodása, de még a történelem viharai sem, bármily szertelenek legyenek is a hullámok, melyeket felfernek. És rájövünk, amikor vissza-

idézzük emlékezetünkbe az ilyen emberek élete folyását, hogy mennyivel tartozunk nekik egyenként is mindnyájan, akiket kedvező sorsunk velük összehozott; mennyivel gyarapította saját belső tartalékainkat észrevétlenül ható példájuk, lépten-nyomon mennyi bátorságot, erőt, vigaszt fakasztott bennünk lelkük nemes tartalmának rádiumszerű kisugárzása. Rájövünk, hogy kincseket osztogatva haladtak át az életen, és hacsak azokat értékeljük, melyeket belőlük a magunk hasznára fordíthattunk, szinte megbecsülhetetlen az, amit elmulva hátrahagytak. A Halál, mely szemüket befogta, kinyitotta a miénket, kialvó fáklyája fényénél láttuk meg a polcot, melyen valójában állottak.

Rupp Zsigmond bizonyára ezeknek a sorába tartozott. Jó ember volt, azok közül, akiknek még haragos indulatai is jószágukból fakadnak. Nem is tudott ártani. De segíteni kész volt mindig mindenkin. Nem kereste, rászolgált-e valaki, nem nézte mi a célja vele, nem fontolgatta birják-e saját vállalai az idegen érdek terhét. Annak a bizonyos kettős könyvvitelnek a kölcsönös támogatás terén pedig még a gondolata se férközött hozzá. Hálát se várt senkitől, öröme tellett benne, ha valaki hozzá fordult, s ez az öröm lehetett az egyetlen önös rész a szolgálatkészségében. Önzetlen volt, gyöngéd szívű és lelkes mindvégig. Nem éppen olyan tulajdonságok, melyeket az élet jól szokott kamatoztatni. A keménykergű ember kevesebbet szenved, a rideg realista ritkábban csalódik. De nincs szebb, mint az ősz fűtök alatt lobogó tűz, a fiatal kor üdesége, ábránd és hit az el nem agguló lélekben. Nem csoda, ha szerette a természetet, boldog volt mikor magányos sétáin elmerülhetett benne, minden közet érdekelte, minden levél gyönyörködtette; és ez nem üres érzélgés volt nála, hanem a művelt embernek tudással párosuló öröme. Mert ismeretei ritka minő sokoldalúak voltak. Mint a természethez, a művészetekhez is, zenéhez, festészethez, szobrászathoz nemcsak érzékeny lelkülete vonzotta, hanem az alkotás ösztönétől megihletett hozzáértése is, mellyel mindenkit meglepett, aki nagy szerénységét nem ismerte. Csak előkelő, széles látókörű szellemek mentesek annyira, mint ő volt, minden hivalkodástól. Szellemi énje tenyleg a legszerencsésebb harmoniába olvadt karakterével. Tiszta, világos, erős értelem, átható következetes gondolkodás és nem mindennapi koncepczió nyilvánul meg írásaiban; alig hogy legutolsó éveiben kerekedett felül

bennük az érzelmek embere a kritikuson, a debatter a tudóson. Kétségenkívül egyike volt legjobb jogászainknak.

Mindezek mellett semmi sem lett volna könnyebb számára, mint feljutni az ormokra, melyeken hazánkban a lekorhadt százados tölgyek helyén hivatlan jött-mentek sátorfája éktelenkedik. Már atyja tudományos munkásságával becsült nevet hagyott rá örökül, anyagi helyzete, társadalmi összeköttetései, lebilincselő modora, szónoki képessége szinte predestinálták arra, amit karriérnek nevezünk. Ő benne azonban megvolt az a nagy erény, mely ha általánosabbá válnék hazánkban, a nemzetmentő erények egyikévé lehetne, — hogy nem törekedett kiemelkedni a polgári sorból, melybe belézületett, megvolt benne a valódi értékeknek bölcs felösmerése, s az abból sarjadó, gyökeréig egészséges férfi-önérzet. És életpályául választotta a talán legjellegzetesebb módon burzsoá hivatást — ezt a jelzöt jó értelmében véve — a közjegyzőséget, amelyhez aztán hű maradt utolsó lehelletéig. Fiatalsága abba az emlékezetes időbe esett, mikor igazságügyünk ujjaalkotásával a közjegyzői intézmény meghonosítása volt napirenden. Az első pillanattól fogva tevékeny részt vett a közvélemény irányításában és a szakkörök előkészítő munkálataiban. A birói pálya, melyen akkor már rangot és nevet szerzett magának, fényes kilátásaival nem tudta visszatartani, s midőn a közjegyzőség életbeléptével törekvése sikerre vezetett és szülőhelyén, a főváros budai oldalán elsőnek közjegyzővé lett, egy életre szóló elhatározás tudatával és lelkesedésével lépett az új intézmény szolgálatába. És ez a lelkesedés nem fogyatkozott meg benne soha, sőt ez lett a legsajátabb és legjellegzetesebb vonás ebben a szintén sajátos és jellegzetes egységben, melybe nála inentúl az ember és hivatása összeforrott. Számos kiváló ember futotta meg vele egyidőben ezt a pályát, soknak közülük maradandó része lett az intézmény megalapozása és kiépítése körüli munkában; nehéz feladat volna az érdemek fokozatát megállapítani. De az bizonyos, hogy egyben őt senki még csak meg sem közelítette: a közjegyzői intézményért való lelkesedésben. Nem sok ember szereti a hivatását. Ő nemcsak szerette, de rajongott érte, nagyra tartotta, fontosnak, hasznosnak látta, és főképp szépnek. Áhitat volt a lelkesedésében, kultuszává tette az intézményt, vallásává lett a közjegyzőség. Hogy kezdettől fogva, még mielőtt az országos egyletnek és a budapesti kamarának elnöke lett, vezető szerepe volt a magyar közjegyzőségben, az

talán elsősorban ennek a lelkesedésnek tulajdonítandó. Azok után szeretünk indulni, akik magukkal képesek ragadni, akiknek kifogyhatlan hitéből és bátorságából érezzük, hogy meríteni tudnak a kétségnek és csüggedésnek perczeiben. De vezetővé kellett, hogy avassa egész egyénisége, tudása, és mintaszerű hivatalos működése is. Megható milyen komolyan vette hivatását. Nemcsak az eljárás alakszerűségeihez tartotta magát mindig szertartásos hűséggel és avval a tudatossággal, mely életet önt a formákba és érezhetővé teszi a bennük rejlő gondolatot, hanem a közjegyzői jogsegély technikáján uralkodva, és azon túllátva, állandóan szem előtt tartotta és valóra váltotta a közjegyzői hivatás legértékesebb feladatát, azt, mely a közjegyzőt az ügyfél meghitt, önzetlen, tanáccsal és tettel támogató barátjává avatja. A kereseti szempont soha előtérbe nem nyomult nála, a kereseti eshetőség nem ingelték, vagyont a közjegyzői gyakorlat nem is gyarapította.

„Representative man“ volt, nem közjegyző, hanem a közjegyző. Egyike a magyar közjegyzőség dicséreteinek, hogy az benne mintegy megtestesült. Új intézmény ilyen emberek nélkül gyökeret nem verhet. Hatása is a magyar közjegyzőség kialakulására ehhez képest nevezetes volt. Tudományos irányban, minden írásai közt, a közjegyzői törvény kommentárja — máig is a magyar standard-work — gyakorolta a leghatározóbb befolyást; gyakorlati irányban példája, tanácsai, tanítása. Nemzedékek vonultak át irodáján, nincs része az országnak, hol ne működnek egy-egy volt helvettese. Az ügyvitelnek egy bizonyos módja tőle indult ki, általa irányították magukat kartársai, tőle vették át tanítványai; ma már hagyomány.

Úgy tetszik, mintha elhunytával a magyar közjegyzőség történetének egy fejezete záródnék le. Ha nem csálnak a jelek, tényleg egy korszak végén és egy újnak kezdetén állunk. Az, amit a közjegyzői feladatok természetéről és terjedelméről a hagyatéki eljárás terén a kar évtizedek óta propagált, ma már meggyőződése az egész magyar jogászvilágnak, és most nyílik először komoly kilátás rá, hogy ezek az eszmék a polgári törvénykönyv keretében megvalósuljanak. Kétségtelen, hogy magánjogunkkal mindennek meg kell majd újulnia igazságügyeink egész vonalán, a közjegyzői törvényeknek is. A reform talán nem fogja mindazt meghozni, amit a kar fáradhatatlan mozgalmi célul tűztek ki, de már részleges megvalósításuk is a teljesedés korszakát nyitja meg, és a feladat,

amely ebben a korban az intézmény képviselőire várni fog, hasonlíthatatlanul könnyebb lesz, mint az, mellyel elődeiknek kellett megküzdeniök. Negyven éves küzdelem volt ez, mely mind nagyobb csüggedéssel már csak a zászló becsületéért folyt. Így éreztük legalább mindannyian, őt kivéve, aki a zászlót tartotta. Illik, hogy azt a zászlót most ravatalára borítsuk.

Charmant Oszkár.

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének felterjesztése az igazságügyministerhez a közjegyzőség reformja tárgyában.

(Készítette az egylet megbízásából dr. Szécsi Ferencz főtitkár, erzsébetfalvai kir. közjegyző.)

Nagyméltóságú Minister Ur!

Kegyelmes Urunk!

A magas igazságügyi kormány — úgy értesültünk — programjába a közjegyzői intézmény reformját is felvette. A megvalósítás tervének eddig három mozzanata került nyilvánosságra, ezek:

1. a kinevezéseknél eddig követett eljárás megváltoztatása;
2. a kerületek új beosztása; és
3. a díjak revíziójával kapcsolatosan az állások szaporítása.

A kinevezések körüli eljárást illetőleg ezentúl a megüresedett közjegyzői állásokra csakis közjegyző-helyettesek nevezetnének ki.

A közjegyzői kerületek új beosztása akként tervezetnék, hogy az aránytalanul nagy jövedelmezőségűeknek tartott közjegyzői állások megosztása révén a „közjegyzői proletariátus“ megszüntetessék.

A díjszabás revíziója pedig oly értelemben szándékoltatnék, hogy az elavult díjszabás tételei méltányosan felemeltessenek és ezen az úton éressék el az, hogy a közjegyzői állásokat szaporítani lehessen.

Nem kételkedünk, hogy lesz alkalmunk arra, hogy a tervbevett reformhoz előzőleg hozzászólhassunk. Ebben a várakozásban mellőzhetjük e helyt azt, hogy a közjegyzői reform komplexumából incidentaliter kiemelt fentebb említett részletkérdésekkel már most behatóbban foglalkozzunk. Ehelyett elegendőnek tartjuk azt, hogy egyelőre csak nagy vonásokban hívjuk fel Excellenciád nagybecsű figyelmét arra az álláspontra, melyet a magyar közjegyzői kar

erkölcsi és anyagi érdekeit képviselő országos egyletünk a jelzett kérdésekben elfoglal.

I.

A kinevezéseknél való eljárást illetőleg természetesen csak igazságosnak és méltányosnak kell elismernünk azt a szándékot, mely a hosszabb idő óta érdemesen működő közjegyzőhelyettesek jogos igényeit belátóan honorálja. Ezeknek az igényeknek az eddiginél fokozottabb figyelembevételre találnak karunknak azzal az állandóan hangoztatott óhajásával, hogy a közjegyzői kinevezéshez az ezelőtt kötelezőként megkívánt legalább kétesztendei közjegyzői gyakorlat törvényes feltétele visszaállíttassék, mert ezáltal a karon kívül álló próbálkozók odatóduló túlekedését lehetne üdvösen apasztani, és, ennek felette kívánatos következményeként, a közjegyzői karnak az eddiginél megfelelőbb s méltóbb szukkreszcenciát lehetne biztosítani.

Ámde ugyancsak az igazság és méltányosság önként értendő követelményének kell tekinteni azt is, hogy a már hosszabb idő óta érdemesen működő közjegyzőknek áthelyezésre irányuló jogos aspirációi szintén kellő figyelembe véessenek, és ezzel a sorsot javító előmenetel feltétlenül szem előtt tartandó lehetősége az azt kiérdemelték elől el ne zárassék.

II.

A közjegyzői állásoknak a kerületek új beosztásával tervezett arányosításánál a kívánt cél csak akkor lesz kielégítően elérhető, ha *csakis megüresedett állások* osztatnak meg és ha a megoszthatóság gondos mérlegelése körül a lelkiismeretes tárgyilagosság tekintetei a lehető legteljesebb mértékben jutnak érvényre. Mer ellenkező esetben egyrészt a szerzett jogok tiszteletben tartásának jogelve szenvedhetne sérelmes s megengedhetlen csorbát, másrészt a helyén nem lévő megosztások épp annak a közjegyzői proletariátusnak a szaporítását eredményeznék, melyet a reformterv — nagyon helyesen — megszüntetni akar.

III.

Megelégedéssel vesszük tudomásul, hogy a magas igazságügyi kormány teljesíteni szándékozik karunknak azt a régi jogos kívánságát, hogy az annyira megváltozott életviszonyok folytán már régóta teljesen elavult közjegyzői díjszabás revízió alá vétessék

Már az első magyar jogászyűlésen, mely közjegyzői intézményünk alapjait lefektette, mondatott ki az, hogy a közjegyzők díjszabása „*időnkint átvizsgáltassék és helyreigazítottassék*“. A közjegyzői karnak azonban — sajnos — eddig azzal kellett beérnie, hogy a tarifarevizio halaszthatatlan szükségességét illetékes helyen állandóan belátták és a mielőbbi megvalósítást mindig újból megígérték.

Amikor bizalommal várjuk, hogy a revizio ezúttal csakugyan meg fog valósítani, érezben ezúttal csak annak a kimondását kérjük, hogy olyan jogügyleteknél, illetve oly örökösödési ügyeknél, melyek felvétele illetve tárgyalása nagyobb előkészítést vagy sok időt vesz igénybe, avagy különös fáradsággal vagy felelősséggel jár, a közjegyzőt a díjazásban jelzettnél magasabb díj illesse meg. Ez az intézkedés különben is csak az 1886. évi VII. t.-cz. 33. §-a mindenképen helyes rendelkezésének visszaállítását jelentené, még pedig olyan közelfekvően méltányos okokból, melyeket bővebben kifejtteni fölösleges. Csak önként értetődő dolog ugyanis, hogy a közjegyző kivételesen nagyobb fáradozásának honorálását igazságosan nem lehet az alá a mérték alá vonni, mely a díjszabásban a rendszerinti, egyszerűbb, többnyire sablonosabb esetekre vonatkozólag, általánosságban van megállapítva.

Meg kell vallanunk, hogy kételkedéssel fogadtuk a közjegyzőségi reformtervekre vonatkozólag megjelent hirlapi közléseknek azt a részét, mely szerint a magas igazságügyi kormány *a közjegyzői díjszabás reviziójával* kapcsolatban, ennek *folyománnyaként* szándékozik *a közjegyzőség decentralizációját* megvalósítani.

Valószínűtlennek tartjuk ezt az intenciót, mert a díjszabás emelésének és az állások szaporításának illetően összefüggésbe hozatala a viszonyoknak és a lehetőségeknek mindenképen téves ismeretére vallana.

A díjszabás reviziója ugyanis a közjegyzői karra nézve nem jelent olyan új előnyöket, melyeket a háború folytán amúgy is tetemesen megcsappant kereset csorbításával kellene és lehetne nyomban ellensúlyozni. A díjak felemelése csak egy régi mulasztás olyan helyrehozatalát jelentené, mely a közjegyzői kart már régóta jogosan megillette, — tulajdonképeni célzata s rendeltetése szerint csakis a régóta megváltozott megélhetési viszonyok olyan belátó méltánylásából eredő kiegyenlítést jelent, mely általában s

egymagában véve nem is alkalmas arra, hogy az állások szaporítására helytálló indokul szolgáljon.

Az állások szaporíthatása egészen különálló kérdés, más előfeltételekkel, más rendeltetéssel és más megoldási módokkal.

A közjegyzőség decentralizációját, az állások szaporításával, csakis akkor, és csakis úgy lehet eredményre való kilátással megvalósítani, ha a közjegyzőség mostani, annyira csonka hatásköre megfelelően kiépítettik, kivált az okiratszerkesztés terén, melynek kedveért az intézmény létesített.

A közjegyzőségnek ezt a tulajdonképeni feladatkörét most csaknem kizárólag a megtűrt és a megengedett zugirászat usurpálja. Még oly helyeken is, ahol közjegyzők és ügyvédek működnek, tehát még ott is, ahol a hivatott jogsegély elérhetőségének sokat, de legtöbbször alaptalanul emlegetett nehézségei egyáltalában nem forognak fenn.

Jogéletünk primitív időiből megmaradt valóságos világunk és modern jogállamhoz valóban nem méltó állapot, hogy Magyarországon az okiratok legnagyobb részét községi jegyzők, tehát erre nem hivatott és nem képesített, felelősség nélkül, tulajdonképeni kötelességeik rovására „magánmunkálkodó“ közigazgatási hivatalnokok és a pörök szaporító tevékenységükben megtűrt zugirások gyártják, és hogy a telekkönyvi forgalomnak 90—95 százaléka ezeknek a beadványain bonyolul le.

Főként a zugirászat példátlan garázdálkodása az oka annak, hogy hazánkban a közjegyzőség mai alakjában egyáltalában nem felel meg a céljának, hogy a megelőző jogvédelem terén annyira üdvös s szükséges rendeltetése dacára, a néphez eddig kellően közeljutni nem tudott, hogy *kellő hatáskör hiányában*, valósággal véfelsorvadásnak indult intézmény.

A baj egyik főoka az is, hogy a közjegyzőség kereseti viszonyait illetőleg általában még illetékes helyeken is alig van meg nálunk az a tájékozottság, mely, a sok tévhittel és többé-kevésbé jóindulatu, de többnyire fantasztikus hireszteléssel szemben, helyes judiciumra vezethetne.

Ehhez a helyes megítéléshez csak az juthat el, aki nemcsak kellő tárgyilagossággal, de megfelelő tárgyismerettel is mérlegeli azt a beigazolható tény, hogy Magyarországnak kb. 320 közjegyzősége közül ezidő szerint alig akad több, mint 25—30 olyan, melyet az álláshoz mért megélhetés veszélyeztetése nélkül megosztani lehetne.

Ellenben arra az esetre, ha a közjegyzői hatáskör kellően, ahogy ezt a jogrend elsőrendű érdekei is igényelnék, kiszélesítenék, a megfelelően kereső közjegyzők létszáma meggyőződésünk szerint, az eddiginek kétszeresére is emelkedhetnék, és ezen az úton el lenne érhető, hogy minden járásbiróság székhelyén álljon a közönség rendelkezésére kir. közjegyző.

A jogbiztonság sürgető érdekében tehát, közérdekből is, a *közjegyzői hatáskört*, nézetünk szerint, a következő módon kellene kiegészíteni:

a) A közhitelesség oltalma alá kellene helyezni elsősorban *a halál esetére szóló intézkedéseket*, mivel, általános sajnos tapasztalás szerint, éppen ezeknél a legnagyobb horderejű, mert többnyire az egész vagyonállagról rendelkező, az érvényesség fokozott garanciáit igénylő és különösen szolennis alakisághoz is kötött intézkedéseknél jelentkezik legsűrűbben és legvégzetesebben a zugirászatnak felelősség nélkül való, bonyodalmakat, családi viszályokat és pöröket tömegesen okozó kontárkodása;

b) az 1886. VII. t.-cz. 22—24. §§-nak kiterjesztésével — ugyancsak a fentebb említett okokból — *érvényességi kellékként* közjegyzői okiratot kellene követelni legalább is *a felmenők és lemenők*, de lehetőleg az 1874: XXXV. t.-cz. 49. §-ában felsorolt *rokonok közt is kötött jogügyleteknél*, mert a jogbiztonságot, kivált a telekkönyvek megbízhatóságát ezen a téren is különösen veszélyezteti a sokféle visszaélést elősegítő, hivatlan és avatatlan „magánmunkálkodás“;

c) a mind aggasztóbban elharapódzó *zugirászat* ellen erélyesebben kellene fellépni és egyelőre a községi közegek jogi magánmunkálkodását, — mely az ügyvédi rendtartásban megállapított zugirászati tilalomba ütközik, melynek kiirtását az ügyvédi kar is évtizedek óta követeli, és mely közigazgatási bajainknak a perek elszaporodásának állandó kútforrása, — *legalább is a közjegyző székhelyeken* kellene megtiltani, amit annál könnyebben lehetne megtenni, mert ezeken a többnyire nagyobb helyeken az említett közegeknek már maguk a közigazgatási magánmunkálatok is legtöbbször busás mellékjövedelmet biztosítanak;

d) a hatóságok előtt, *perenkívüli ügyekben való képviselő* jogosultságát a vonatkozó törvényes rendelkezés kétségtelen intenciójának végérvényes megállapításával kellene a közjegyzők javára világosan kimondani;

e) *a bíróságok perenkívüli ügykörének ellátását* legnagyobb-részt a közjegyzőkre, mint közhitelességgel felruházott, tehát már ezért is hivatott közhivatalnokokra kellene bízni, mert már a közjegyzői törvény indokolásában mondatott ki az, hogy „a közjegyzői intézmény még más úton is könnyíteni fog a bíróságok terhein azáltal, hogy a nem-birói teendőket, melyekkel a bírák jelenleg terhelve vannak, átveszi s így lehetővé teszi, hogy ezek az ily teendők által eddig elvont tetemes időt is tulajdonképeni feladataikra fordítsák“;

f) ugyancsak a jogbiztonság egységesítő megszilárdítása, a bíróságok tehermentesítése és a közjegyzői hatáskör megfelelő kiegészítése érdekében, *az összes hagyatéki ügyek kötelező tárgyalását* kellene előírni, a kir. közjegyzők feladatkörének a bíróságoktól való nagyobb függetlenítésével.

* * *

Amikor a fentiekben nagyjából felsoroltuk azokat a momentumokat, amiket intézményünk tervbevett reformjánál figyelembe venni kérünk, bátrak vagyunk megjegyezni, hogy a mostani rendkívüli időket már csak a közjegyzői forgalomnak jelenleg legtöbb helyen észlelt abnormis csökkenésére való tekintettel sem tartjuk alkalmasnak arra, hogy a reformnak a közjegyzői állások megosztására és szaporítására vonatkozó része épp most valósíttassék meg.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a közjegyzői intézmény régóta szükségessé vált, különösen óvatosságot s körültekintést igénylő reformjának keretébe tartozó kérdésének megoldása csakis a közvetlenül érdekelt körök előzetes meghallgatásával terveztetik, hogy tehát ebben a karunk és intézményünk érdekeire nézve életkérdés fontosságával bíró ügyben a döntés sem fog rólunk, de nélkülünk megtörténni.

Ebben a biztos várakozásban tiszteletteljesen kérjük Nagyméltóságodat, hogy a magyar közjegyzői kar erkölcsi és anyagi érdekeinek képviselőjére hivatott országos egyletünknek megfelelő módot, időt és alkalmat kegyeskedjék nyújtani arra, hogy a reformtervet előzetesen s részleteiben is megismerhesse és ahhoz, gyakorlati tapasztalásokból merített tárgyismeretével s ezzel is megokolt hivatottságával s illetékességével, a döntés előtt olyképen hozzászólhasson, hogy esetleges óhajaira s aggályaira vonatkozó megjegyzései kellő megfontolás tárgyát képezhessék.

Közjegyzői díjszabás reformja.

Nemcsak a jelenlegi háborús viszonyok okozta általános drágulás, hanem a közjegyzői díjtörvény megalkotása óta lefolyt közel 40 év általános fejlődésviszonyai is indokoltá teszik az elavult közjegyzői díjszabás reformját.

Az új díjszabásnak olyannak kell lenni, hogy az a közjegyző tisztességes megélhetését, gyermekai eltartását és felnevelését s kötelező közjegyzői nyugdíjintézmény híján munkaképtelensége, vagy elhalálása esetére a maga, esetleg özvegye eltartásának létminimumát biztosító tőke gyűjtését lehetségessé tegye. A közjegyzői állások jövedelmezőségéről eltérő túlzó híreket újabban nemcsak a szaklapok hasábjain, de illetékes körök előtt is avatott helyről többszörösen a valóságnak megfelelőleg megczáfolták. Az elterjedt nézet tévességének szomorú bizonyítéka a sok közsegélyre szoruló közjegyzői árva és közjegyzői özvegy is.

Elodázhatatlan tehát a díjreform s tán nem végzek hasztalan munkát, ha e közlemény szűk keretében is felhívom az érdeklődő kartársak s hivatott tényezők figyelmét a díjszabás reformjánál figyelembe veendő irányelvekre. Hivatkozom nagyérdemű kartársunk, Kovaliczky Elek „Adatok a közjegyzői törvények reformjához” című úttörő munkájának X. fejezetére. Az ott megírt fejtegetéseket saját nézetemmel kiegészítve, a reform megvalósításánál a következőket tartom mérlegelendőnek:

1. Minden ingyen munka mellőzendő, különösen a kincstári érdeket szolgáló hagyatéki kimutatás és ennek mellékletét képező leltár és tárgyalási jegyzőkönyvmásolatok elkészítése a hagyatéktérhére díjazandó.

2. A vidéki közjegyzőségek létalapját képező hagyatéki ügyek tárgyalásáért megállapított díjak felemelendők és pedig a mai socialis fejlődés irányelvének megfelelőleg progressiv módon, a maximalis díj meghatározása nélkül.

3. A váltóóvások díja is értékfokozatok szerint állapíttassék meg ugyancsak progressive, hisz a nagy váltó sokkal inkább elbirja a költséget, mint a kicsiny.

4. Az egyoldalú ügyletek közé sorozott végrendelet, mint a közjegyző legfontosabb s legfelelősségteljesebb munkája, továbbá alapító-levelek, alapszabályok a kétoldalú ügyletekre megállapítandó díjazás szerint díjaztassanak.

5. Az ügyletekre fokozatos díjszabás állapíttassék meg, szintén progressiv módon és maximalis díj megállapítása nélkül, bizonyos legmagasabb fokozaton felüli összegre határozott százalékban vagy ezrelékben. A fokozatos díj is latitudo-s alakban állapíttassék meg, hogy az ügy fontosságára, a közjegyző munkájára a fél, vagy felek vagyoni érdekére tekintettel, a közjegyző szellemi munkáját kellően honorálva láthassa. Itt mértékadó legyen, hogy a fokozat alacsonyabb tétele akkor alkalmaztassék, ha a fél fogalmazványa a közjegyzői okirat alapja, maximalis tétele pedig akkor, amikor az ügylet a felekkel való tanácskozás alapján a közjegyző fogalmazványa szerint vétetik közjegyzői okiratba. A fokozat alapja az ügylet tárgyának értéke. Ha az érték számszerűleg az okiratból ki nem tűnik, de az érték az illetékszabás alapjául szolgáló adatok alapján megállapítható, az így megállapított érték legyen a díjszabás alapja. Életjáradék és haszonélvezet értéke szintén az illetéki díjszabás alapján állapítható meg.

6. A névalírások és másolatok, könyvkivonatok hitelesítésére is magasabb díj állapítandó meg, névalírások hitelesítésénél az ügyleti fokozatos díj bizonyos százaléka is a díjhoz számíttassék mindenütt, ahol a hitelesített aláírással ellátott okmányból vagyoni érdek értéke megállapítható. Gépírt, vagy rovatos kimutatást tartalmazó másolatok hitelesítésénél az írásos másolat díjának többszöröse legyen követelhető aszerint, amint több szöveget tartalmaz a gépírt másolat, — mintha az írott volna. Megállapítandó volna a sorok és a sorokban irandó szótagok minimalis és maximalis száma.

7. Az írásdíj felemelendő, a gépirásért kétszeres díj legyen számítható.

8. Ténytanúsítások, árverések, közgyűlési határozatok, sorosítások tanúsítása időre és értékre való tekintettel díjazandó a most megállapított díjaknak legalább ötszörösével.

9. Az őrzési díj legalább az állampénztáraknak fizetett őrzési díjjal tétessék egyenlővé. Meg nem határozható értékű letétek őrzési díja az őrzés idejére való tekintettel állapíttassék meg évi egységdíj alapján, ha pedig az őrzés ideje előre meg nem határozható, legalább három évi átlag követeltethessék.

10. A közjegyző távozási díja, időszerinti díja, fuvarbére, napidíja is a mai viszonyoknak megfelelőleg állapítandó meg. A távozási díj minimuma ott, ahol az csak a fél kényelmét szol-

gálja, minimális 10 korona, betegágyhoz, végrendelkezés felvétele céljából való meghívás esetén a távozási díj minimális tétele 20 korona legyen.

11. Legyen a közjegyzőnek megtartási joga díjai erejéig a díját fizetni tartozó félnek bármely, a kezébe jutó készpénzére, vagy hagyatéki pénzre. A hagyatéki tárgyalási díjak, amennyiben kifizetésük a hagyatékátadó végzésnek a telekkönyvi hatósághoz való áttételéig nem igazoltatott, hivatalból biztosíttassék a hagyatéki ingatlanokra. Ott, ahol a hagyatékhoz ingatlan nem tartozik, de bíróilag, gyámtilag, vagy pénzügyintézeteknél letétileg kezelt pénz, vagy folyószámla követelés van, abból a ki nem fizetett díj hivatalból kiutalandó.

12. Vételárfelosztások és ingatlanárverések díjai is értékfokozat szerint állapítandók meg, úgy amint az a budapesti kir. törvényszék által e részben már megállapított, a gyakorlatban bevált 1914. EL. 15/A. 392. szám alatt kiadott díjszabás intézkedik.

Hagyatéki tömegek felosztásánál ugyanez a díjszabás legyen mérvadó.

13. Hitbizományi vagyonok leltározásánál, főpapi hagyatékok zár alá vételénél és leltározásánál a közjegyző székhelyén teljesített ebbeli munkáért legalább napi 50 korona, székhelyén kívül pedig legalább napi 80 korona díj fizetessék.

14. Nagyobb értékű hagyatéki vagyonnak az 1894 : XVI. t.-cz. 37. § alapján való leltározásáért, még ha a közjegyző a hagyaték tárgyalásával megbizatik is, a tárgyalás értékfokozat szerint megállapított díjának egyharmad részét számíthassa fel.

Ezek csak felvetett eszmék akarnak lenni. A több szem többet lát elvénél fogva kívánatos, hogy a kartársak nézeteiket legalább a kamarák keretében kicseréljék, a díjszabás megállapítására enquete összehívását a kamarák az igazságügyi kormánynál szorgalmazzák és ott lehetőleg egyező kívánságokat hangoztassanak.

Dr. Roth Zsigmond
budapesti kir. közjegyző.

A férj özvegyi joga.

(Az idevágó joganyag összeállítása.)

Irta: **Dr. Sterner Artur**, trencsényi királyi közjegyzőhelyettes.

(Befejezés.)

Nem fogadhatjuk el logikusnak azt, hogy míg például a hozomány elfogadása a házasság terheinek könnyítésére — ha a hozomány nyújtása nálunk nincsen is kényszerítően, törvényben kimondva — általánosan, a szegényebb társadalmi rétegekben is bevett szokás, de a legjobban kereső, sőt egyenesen vagyonos férfiúra nézve legtávolabbról sem szégyen, miért volna a férfi önérzetére sértő az, ha ő, mint már neje életében is komolyan, beigazolhatóan és házastársa által is elismerten erre reászoruló, legalább is az illő eltartást neje halála után is, ennek hátramaradt vagyonából is élvezhesse.

Mondom: a Bsz. a férj eltartási kötelezettségének a nő hagyatékát is terhelő szabályozásával nagy lépést jelent előre. De persze magát a legnagyobb lépést, a férfi özvegyi jogának a nő özvegyi jogához hasonló terjedelemben, tehát a férfi özvegyi jogának általánosságban és feltétlenül való statuálását, a Bsz. sem meri még megtenni és így könnyen lehetséges, hogy amennyiben a Bsz. 1561. §-a a maga eredeti fogalmazásában törvényerőre emelkedik, a fejlődés mindent megőrlő malmának újabb 100 évig kell az ideák sohasem eléggé tiszta búzáját tovább őrölnie, míg talán a most készülő után következő magánjogi codexünk a férfi özvegyi jogának elvét is a maga természetességében, szinte paraszti egyszerűségében és igazságosságában meg fogja valósíthatni.

A nemek egyenjogúsításának mai korszakában bátran beszélhetünk már a magyar örökjognak a nővel szemben való nagy loyaltásáról. Erre egyenesen hivatkozni szokás, mint tiszteletreméltó és kiemelendő sajátságára a többi európai örökjoggal szemben. És akármi legyen is fejlődéstani ősoka a nőnek a magyar örökjogon belül kezdettől fogva elfoglalt kiváltságos állásának, akármelyik magyarázatot fogadjuk is el e tekintetben elfogadhatónak, tény, hogy ez olyan karakteristikonja a magyar magánjognak, amelyet „visszacsinálni“, kieliminálni nemcsak hogy nem lehet, nemcsak hogy senkinek sincs eszéágában, de aminek megkísérlése kultúraellenes, az emberben immanens lelki nemességgel

ellentétes volna. A nő egyenértékűségének, de egyben nagyobb subtilitásának, érzékenységének elismerése valamikor, nemsokára a kevésbé műveltek meggyőződésébe is át fog menni és e nagyobb subtilitás elismerése nyomán a nő jogainak hathatósabb, fokozottabb védelme, e jogoknak hangsúlyozottabb körülírása fog járni mindenha. De nem is arról van szó, hogy mi, mai nemzedék, a nőnek a magyar magánjogban, örökjogban elfoglalt kiváltságos állásából akár csak egy parányit is elvenni próbáljunk, azt legtávolabbról is megrendíteni próbáljuk. Nem, ez jár a nőnek a történelmi kifejlődés és a méltányosság jogcímén. De vajjon méltányos-e az, hogy pl. lemenők hiányában és csupán ági vagyon létében, az özvegy nőnek jár az ági vagyonra vonatkozó özvegyi jog, ha pedig a férj a túlélő, ő az ági vagyon haszonélvezetéből egészen kirekesztetik? Hagyatéki tárgyalásokon sokszor éreztem az ági jogosultak leplezetlen örömeivel szemben a hátramaradt, szorult férj özvegyi joga teljes hiányának fájó igazságtalanságát. A Bsz. 1553. §-a valamicske kis enyhítést tartalmaz a férfi javára az ági jogosultakkal szemben, mikor — egyébként konformul a régebbi birói gyakorlatunkkal — kimondja, hogy: „Az örökhagyó házastársától nem lehet ági hagyományul követelni azoknak az ingó dolgoknak az értékét, amelyek utolsó közös lakásuk felszereléséhez tartoztak.” (Analog a B. G. B. 1932. §-a.) Vagyis a feleség halála után a férj nem köteles kiadni a felszerelési tárgyakat, melyeket az asszony kapott szüleitől kiházásításul, sem pedig értéküket megtéríteni nem köteles (Ind.). Ez az intézkedés, ha nem is jelent sokat a túlélő és anyagiak híján lévő férj részére, mindenesetre biztosítja számára a megszokott háziútoroknak és konyhai felszerelési tárgyakkal zavartalan birtokát. De mennyit érhet vajjon e zavartalan birtoklás, ha maga a lakás, maga a ház egészben az ági hagyományosoknak jut és a férfinak a lakásra, a házra magára semmi, de épenséggel semmi jussa nem marad?

II. Nem látszanék annyira igazságtalannak a férfi özvegyi jogának teljes hiánya jogunkban, ha a nagyon ritkán beálló hitvestársi öröklés eshetőségét megelőzően, lemenők — és egyáltalán egyéb öröklésre jogosultakkal együtt, azokkal párhuzamosan biztosított volna részére valamelyes, hányadban való öröklési jogosultság. Ime az 1811-ben kelt osztrák általános polgári törvénykönyv, amellet, hogy a hitvestársi öröklést is ismeri (759. §) —

igaz, hogy csak az öt első felmenői parentelát követően, de viszont az ági vagyon distinctiója nélkül — mindkét nemű házastárs javára egyformán declarálja az özvegyi jogot a 757. §-ban: „Az örökhagyó túlélő házastársát, akár van saját vagyona, akár nincs, ha három vagy több gyermek létezik, egy egész gyermekrészt, de ha három gyermeknél kevesebb van, a hagyatéknek negyedrésze illeti *életfogytiglani* élvezetül; tulajdona a gyermekeké maradván.” A férfi veritabilis, tulajdonra is kiterjedő öröklési jogát pedig statuálja a 658. §-ban:

„Ha gyermek nincs, de van más törvényes örökös (5 felmenői parentéla), akkor az életben maradt házastárs a hagyaték negyed részét korlátlan *sajátul* nyeri.“ *

Még sokkal erőteljesebben részesedik örökjogilag a férfi a német Bürgerliches Gesetzbuch szerint (életbelépett 1900. jan. 1-én). Itt mindenekelőtt két érdekes véglet tűnik szemünkbe: *a*) egyáltalán nincs özvegyi haszonélvezeti jog (a nő javára sem!), *b*) a házastársnak igénye van kötelesrésze egy sorban a leszármazókkal (in infinitum) és a szülőkkel (2303. §). (Az osztrák jogban — 762., 763. §§ — a házastársnak nincs kötelesrésze igénye, csupán a lemenőknek — in infinitum — és a szülőknek, valamint nagyszülőknek). A kötelesrésze való, törvényben biztosított igényével tehát a férfi a német birodalmi magánjogban erős előnyben van a magyar és osztrák jogokbani jogállásával szemben. A törvényes öröklés területén pedig jogállása a következő: 1931. §: „Der überlebende Ehegatte des Erblassers ist neben Verwandten der ersten Ordnung (leszármazók) zu einem Viertheile, neben Verwandten der zweiten Ordnung (szülői parentéla) oder neben Grosseltern zur Hälfte der Erbschaft als gesetzlicher Erbe berufen“ stb. „Sind weder Verwandte der ersten oder der zweiten Ordnung, noch Grosseltern vorhanden, so erhält der überlebende Ehegatte die ganze Erbschaft.“

Ezek szerint tehát: a magyar örökjog szerint a férfi annyiban van előnyösebb helyzetben osztrák és birodalmi német társainál, hogy ránézve a hitvestársi öröklés már leszármazók nem létében áll be (Bsz. 1534. §), természetesen csak a szerzeményi jellegű

* **Jegyzet:** Tudomásomra jutott, hogy az 1914. október hó 10-én kelt császári rendelet ezen régi jogállapoton a házastárs javára több tekintetben módosításokat eszközöl. Ezen császári rendeletet azonban — jelen cikk megírásáig — nem sikerült megszerezniem.

hagyatéki vagyona szorítva, míg az osztrák és német jogok szerint a házastárs — és így a férj — hitvestársi öröklését megelőzi a felmenők bizonyos csoportjainak törvényes öröklése. Viszont egyáltalán nélkülözi a magyar örökjog: 1. a férfiú özvegyi jogát (Ausztriában életfogytiglani haszonélvezeti jog), 2. az ő konkurráló törvényes öröklési jogát leszármazók és illetve felmenők létében, végül 3. kötelesrészre való igényét, miként ezeket javára az osztrák és illetve birodalmi német öröklési jogok helyesen megállapítják.

A legújabb — 1912. január 1-én életbelépett — és a tudományban minden tekintetben, de főleg magas szociális szempontjai miatt mintaszerűnek elfogadott svájci magánjog szerint:

„Der überlebende Ehegatte erhält, wenn der Erblasser Nachkommen hinterlässt, nach seiner Wahl, entweder die Hälfte der Erbschaft zu Nutzniessung, oder den Vierteil zu Eigentum. Neben Erben des elterlichen Stammes erhält er einen Vierteil zu Eigentum und drei Vierteile zu Nutzniessung, neben Erben des grosselterlichen Stammes die Hälfte zu Eigentum und die andere Hälfte zu Nutzniessung und, wenn auch keine Erben des grosselterlichen Stammes vorhanden sind, die ganze Erbschaft zu Eigentum.“ (462. §.) Ezt kiegészíti a 473. §: „Der Erblasser kann den überlebenden Ehegatten durch Verfügung von Todes wegen gegenüber gemeinsamer Nachkommen die Nutzniessung an dem ganzen ihnen zufallenden Teil der Erbschaft zuwenden. Diese Nutzniessung tritt an die Stelle des dem Ehegatten neben den gemeinsamen Nachkommen zustehenden gesetzlichen Erbrechts. Im Falle der Wiederverheiratung verliert jedoch der überlebende Ehegatte die Hälfte dieser Nutzniessung.“ Végül a kötelesrész tárgyában a 471. §: „Der Pflichtteil beträgt: für einen Nachkommen drei Vierteile des gesetzlichen Erbeanspruches; 2. für jedes der Eltern die Hälfte; 3. für jedes der Geschwister einen Vierteil; 4. für den überlebenden Ehegatten den ganzen Anspruch zu Eigentum, wenn neben ihm gesetzliche Erben vorhanden sind und die Hälfte, wenn er einziger gesetzlicher Erbe ist.“

Szándékosan többet és részletesen idéztem a svájci polgári törvénykönyvből, mert az ő intézkedései olyanok, melyek újszerűségüknél fogva a legnagyobb érdeklődésre tarthatnak számot. Tehát leszármazók létében a túlélő házastárs (a férj is) vagylagosan választhat tulajdon öröklése, vagy haszonélvezet (özvegyi jog) öröklése között. Első és második parentéla öröklése esetében pedig

tulajdon öröklése plusz haszonélvezet öröklése. Ezzel a vagylagos választási joggal és illetve ezzel a plusszal tehát a svájci jog a német jogon is túltesz. A túlélő házastárs javára halál esetére szóló intézkedéssel rendelt életfogytiglani haszonélvezeti jog: 1. abszorbeálja a túlélő házastársat lemenők létében megillető törvényes öröklési jogát; 2. a házastársnak újbóli házasságra lépése esetére restringálódik, a törvény erejénél fogva restringálódik a hagyatéknak csupán felerészére kiterjedő életfogytiglani haszonélvezetre, ami igen bölcs és kategorikus rendelkezés, amelynek ilyen alakban honi jogunkba való átültetése valószínűleg nálunk is sok esetben nagy haszonnal járna. A házastársnak — tehát a férfiúnak is — kötelesrészre való igényét — mint láttuk — a svájci jog is ismeri (Novum a testvér kötelesrésze!)

Ha így a körülöttünk élő jogrendszerekben kissé körülnéztünk, mindenesetre feltűnőnek fogjuk találni azt az indokolatlan merevséget, mellyel hazai jogunk és — sajnos — a mi készülő büszkeségünk, az új magyar polgári törvénykönyv tervezete is a férfinak neje hagyatékában, akár tulajdonjogra, akár haszonélvezetre kiterjedő öröklésének a mainál szélesebb lehetőségekben való megengedése elől elzárkózik. És míg mi afelől filozofálunk, vajjon illő-e egyáltalán a férfiú özvegyi jogáról beszélni, nem dehonesztáló-e az a férfiúnak a családon belül elfoglalt állása és szerepe szempontjából, addig a körülöttünk lévő, nálunknál egyáltalán nem kevésbé rátartós törvényhozások egymásután, jó ideje, mint magától értetődő valamit, sőt egyenesen mint a logika és igazságosság követelményét inkorporálják a férfiú özvegyi és egyáltalán öröklési jogát. Caveant consules, talán jó volna még egyszer megfontolni a kérdést a hazatérő és esetleg rokkantság folytán egészben vagy részben munkaképtelenné vált honvédők szempontjából is.

Váltóelévülés a háború alatt.

Lapunk mai számában közöljük a m. kir. ministeriumnak újabb, 3419/1917. M. E. számú rendeletét, amely szerint már most, — egybevetve azt az előző 1569/1917. M. E. számú rendelettel — a váltóóvások tekintetében a következő a jogállapot:

1. Az 1914. augusztus 1-től — 1917. október 1-ig bezárólag lejárt váltók tekintetében óvás felvételére egyáltalán nincsen szükség, kibocsátó és forgatók is anélkül perelhetők.

2. Az 1917. október 1. után és nevezetesen egyelőre az 1917. december 31-ig bezárólag lejáró váltókra nézve az óvási határidő 1918. január 15. napjáig bezárólag meghosszabbíttatik, kibocsátó és forgatók perléséhez tehát az óvás felvétele ugyan szükséges, de 1918. január 15-ig bezárólag bármikor történhetik.

A váltóelévülésnek ezzel szorosán összefüggő kérdése tekintetében továbbra is az eddigi szabályozás irányadó, nevezetesen a moratoriumfeloldó rendelet 35. §-a és a fentemlített 1569/1917. M. E. számú min. rendelet 4. §-a.

A moratoriumfeloldó rendelet 35. §-a következőképen szól:

„A halasztás ideje a tartozásnak halasztás alá eső része tekintetében sem az elévülés idejébe, sem a jogok érvényesítésére vagy fentartására megállapított határidőbe nem számítható be.

Az elévülés a 13. §-ban említett értékpapírokon alapuló tartozásoknak bármely részlete tekintetében csakis a tartozás hátralékára vonatkozó elévüléssel együtt fejeződik be.

A váltón, kereskedelmi utalványon és közraktári jegyen alapuló követelés elévülésének ideje tekintet nélkül a kiállítás idejére, egy évben állapítatik meg azokban az esetekben, amelyekben az 1876 : XXVII. t.-cz. szerint számítandó elévülési idő egy évnél rövidebb volna. Ezt a rendelkezést a jelen rendelet életbelépte előtt már befejezett elévülésre nem lehet alkalmazni.“

Ennek a szakasznak a második bekezdése utal a 13. §-ra, amelyik kimondja, hogy a váltótartozások korábban le nem járt, vagyis utolsó moratoriumos részletei 1916. évi október, illetve november havának azon napjain járnak le, amelyek számuknál fogva a lejárat napjának megfelelnek.

A halasztás ideje tehát váltótartozásokat illetően 1914. augusztus 1-től 1916. október 31-ikéig, illetve november 30-ikáig számít. Ez az idő az elévülés idejébe nem számítható be, vagyis az elévülés ezalatt az időtartam alatt nyugszik csupán, de ezáltal nem szakad félbe.

Nézzünk egy példát.

1912. évi január 1-én lejárt egy váltó. Az elfogadó elleni váltójogi kereset elévülése a lejárat napjától számítódik és így 1914. augusztus 1-ig eltelt a három esztendei elévülési határidőből

két év és 7 hónap. A fenti váltó utolsó moratoriumos részlete 1916. október 1-én volt fizetendő, e napon tehát folytatódik a felfüggesztett elévülés és 5 hónap leteltével 1917. márczius 1-én be is fejeződik.

Ez a példa tehát azt bizonyítja, hogy egyenes váltójogi kereset elévülése a háború alatt és a háború daczára is előfordul.

Nem fordulhat elő azonban és nem is fog előfordulhatni a háború alatt váltójogi visszkereset elévülése. A visszkereseti 3, illetve 6 havi elévülési határidőt ugyanis a fent közölt 35. § 3. bekezdése tekintet nélkül a váltó kiállításának idejére, egy évben állapítja meg.

Lássunk ismét egy példát.

Egy váltóvisszkeresettel megtámadott forgatónak 1914. évi június 1-én kézbesítik ki a keresetet. Visszkereseti igényének elévülése e napon megkezdődik. 1914. augusztus 1-ig eltelt 3 hónapos határidőből 2 hónap. Ekkor megkezdődik az elévülés felfüggesztése, mely tart 1916. október 1-ig, de e napon sem folytatódik, mert a 3 havi elévülés az idézett 35. § 3. bekezdése szerint egy évben lett megállapítva, melyből eltelt 2 hónap és a másik 10 hónap 1917. augusztus 1-én telne el. De csak telne, mert ezt a határidő-letelést megakadályozza az 1569/1917. M. E. sz. rendelet 4. §-a, mely így rendelkezik:

„A váltón, kereskedelmi utalványon vagy közraktári jegyen alapuló követelésnek 1917. június 1-e előtt még be nem fejezett elévülése e napon félbeszakad és egészen újból kezdődik a háború befejezését (1912 : LXIII. t.-cz. 13. §) követő azon a napon, amelyet a ministerium rendelettel fog megállapítani; ez utóbbi napig nyugszik (nem kezdődik) az ilyen papírokon alapuló követeléseknek a jelen rendelet életbelépte előtt meg nem kezdődött elévülése is.“

Ez a szakasz nemcsak a fenti példában, hanem egyáltalában minden esetben lehetlenné teszi, hogy a háború alatt váltóvisszkereseti igény elévüljön. Abban az elképzelhető legrosszabb esetben is, ha a 3 hónapos visszkereseti elévülési időből 1914. augusztus 1-ig 2 hó és 29 nap telt el, akkor sem fejeződhetik be az elévülés, mert a 35. § 3. bekezdésével egy évre kitolt elévülési időből hátra volna még 9 hó és 1 nap, ez pedig 1916. október 1-től (mindig a legrosszabb esetet véve) 1917. június 1-ig nem telhetik le, mert ez csupán 8 hónap s ebben az elgondolt esetben is az el nem telt 1 hó és 1 nap megmenti az egész elévülést.

Fontos rendelkezése a fent idézett 4. §-nak, ami külön figyelmet érdemel, hogy a váltón alapuló követelésnek 1917. június 1-je előtt még be nem fejezett elévülése e napon félbeszakad, nem pedig, miként a moratoriumfeloldó rendelet 35. §-a rendelkezett, felfüggesztetik. Ennek a különbségnek a következményét is megmondja nagyon helyesen a 4. §, ami abban áll, hogy az ekképen félbeszakadt elévülés a háború befejezését követő napon nem folytatódni fog, hanem majd egészen újból kezdődik.

Összegezve az elmondottakat, megállapítható, hogy a háború alatt egyenes váltójogi kereset elévülése előfordulhat, habár csak a forgalomban levő váltók elenyészően csekély számára vonatkozóan; váltójogi visszkereset elévülése ellenben az érvényes rendeletek szerint általában nem lehetséges, hanem csakis kivételesen fordulhat elő, egyedül azon nem moratoriumos váltóknál ugyanis, amelyeknél a visszkereseti kötelezettség elévülése 1917. június 1. előtt már befejeződött. Ez pedig bekövetkezhetett minden nem moratoriumos váltónál, amelynél az óvás elengedve volt, vagy amelynél az óvás felvétel, a visszkereset indításától (lejárat, — illetőleg óvásfelvétel-, fizetés-, visszkereset kézbesítésétől) számított 3 hó vagy egy év alatt, aszerint amint a befejezés a moratoriumfeloldó rendelet hatályba lépte (1915. augusztus 1.) előtt vagy után következett be. Tehát moratoriumos váltóknál általában és olyan nem moratoriumos váltóknál, amelyeknél a visszkereseti kötelezettség elévülése 1917. június 1. előtt még be nem fejeződött, áll az, hogy a háború tartama alatt a visszkereset elévülése nem lehetséges.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

108. A kielégítési végrehajtási kérelem tárgyában intézkedő bíróság ebből kifolyólag csupán kielégítési végrehajtást csak kiszabott, vagy elvállalt kötelezettség fennforgása esetén rendelheti el, de semmiesetre sem hivatott arra, hogy a felek egymásközi jogviszonyait szabályozó valamely közjegyzői okirat tartalmának mérlegelésébe bocsátkozik és a felek megállapításából levonható következtetéssel elsősorban maga állapítsa meg a szerződő felek

jogszabály szerint terhelhető és kikényszeríteni kívánt kötelezettséget, mert ez a perenkívül eljáró végrehajtási bíróságnak nyilvánvalólag nem lehet a feladata stb. A kielégítési végrehajtási kérelem alapjául bemutatott közjegyzői okirat ebben a most elbírálás alatt lévő ügyben sem bír a végrehajthatóság most érintett kellékeivel. A közjegyzői okirat idevonatkozó pontja ugyanis a szerződő feleknek a kötött csereügylet után járó illeték és városi átírási díj viselésére vonatkozó megállapítását tartalmazza csak olyképp, hogy az egyik szerződő felet az összilleték felénél több nem terhelheti. Ezen megállapodás alapján azonban az utóbbi szerződő fél által kifizetett összes illeték és átírási díjnak a másik felet terhelhető fele összege éréjéig kért kielégítési végrehajtást elrendelni nem lehet, és az elsőbíróság a kérelmet helyesen utasította el, mert az ügy ilyen állásánál fogva a kérelem teljesítése elsősorban feltételezné a másik szerződő felet jogszabály szerint terhelhető kötelezettség perenkívüli megállapítását, s az 1874. évi XXXV. törvénycikk 111. §-ában foglalt, és általában a végrehajthatóság tekintetében egyéb közokiratra fennálló annak a rendelkezésnek elvetését jelentené, hogy kielégítési végrehajtás alapjául csak oly tartalmú közokirat szolgálhat, amely a kötelezettségteljesítésnek elvállalását vagy a kötelezettségnek a végrehajtást szenvedővel szemben való kiszabását tartalmazza (Budapesti kir. törvényszék 21. P. 3105/1917. sz.)

*

109. A házastársak között létesült jogügyletek érvényességéhez az 1886:VII. t.-cz. 22. §-a szerint közjegyzői okirat szükséges. A törvénynek ezt az intézkedését a HT. 92. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a tartásra nézve a házastársak szabadon egyezkedhetnek, nem helyezte hatályon kívül s így közjegyzői okirat hiányában nem lehet tartásdíjat megítélni a vétkesnek nyilvánított nő részére abban az esetben sem, ha a férj vele szemben tartásdíj fizetésére kötelezte magát. (Curia 1916. december 14. R. P. III. 7067/1916. sz.)

*

110. Az 1874:XXXV. t.-cz. 199. §-ában szabályozott díj-megállapítási eljárásra hivatott „személyes bíróság“ alatt a közjegyző székhelye szerint illetékes és a követelt díj összege szerint hatáskörrel bíró járásbíróságot vagy törvényszéket kell érteni.

Az 1874:XXXV. t.-cz. 199. §-a értelmében a közjegyző, ha a törvényszerű díjat elégtelennek tartja, magasabb díjat követelhet; és ha egyezség nem létesül, a díj összegét a közjegyző személyes bírósága állapítja meg.

E díjmegállapítási eljárást és az ennek folytán hozott határozat elleni jogorvoslatokat a törvény külön nem szabályozván, itt is a peres eljárás szabályai irányadók. Ebből következik, hogy a járást

biróság, mint az ügy tárgyának 2500 koronát meg nem haladó értékére való tekintettel hatáskörrel bíró elsőbiróságnak, végzése ellen felfolyamodásnak van helye (Pp. 549. §); és minthogy nincs oly törvényes rendelkezés, mely az ilyen végzés ellen kifejezetten csak egyfokú felfolyamodást engedne meg: a törvényszék mint másodbiróság végzése ellen a kir. táblához mint felsőbirósághoz (Pp. 4. és 550. §-ai) további felfolyamodás is igénybevehető, mindazonáltal a Pp. 551. § 2. bekezdéséből folyó azzal a korlátozással, hogy a másodbiróság helybenhagyó végzése, illetve a végzés helybenhagyó része ellen további felfolyamodásnak helye nincs. Minthogy pedig annyiban, hogy a kérvényezőt 1500 K-nál magasabb összeg nem illeti, mindkét alsóbiróság végzése egybehangzó, a másodbirósági végzés erre vonatkozó része ellen irányuló és törvény által kizárt felfolyamodást vissza kellett utasítani. Az elsőbiróság által megállapított 1500 K leszállítása elleni felfolyamodásnak a kir. tábla helyt adott és a részben — a másodbirói végzés megváltoztatása mellett — az elsőbiróság végzését indokainál fogva és azért is helybenhagyta: mert az 1880. évi LI. t.-cz. 4. §-ában megállapított díjfokozat ugyanez czikk 3. §-a alá eső jogügyletekre nem alkalmazható. Ellenben az eljárási és felfolyamodási költségeket megszüntető másodbirósági rendelkezés azért volt helybenhagyandó, mert a fél azon az alapon, hogy a közjegyző részére a törvényszerű díjknál nagyobb összeget fizetni nem akart, költségekkel nem sújtható. (Budapesti kir. tábla 1917. jan. 22. P. II. 8476/1916. sz.)

*

111. A közjegyzői okiratba foglalt megegyezés I. pontja azt is tartalmazza, hogy a házasfelek a hitvestársi együttélést kölcsönös beleegyezéssel megszüntetik s elhatározták, hogy házasságukat a H. T. 77. § a) pontja alapján bíróilag is felbontják. A szükséges lépések megtételét a felperes vállalta magára. Jogszabály, hogy a házasság csak valamely házastársnak vagy mind a kettőnek valamely törvényes bontó okot megállapító vétkeisége alapján bontható fel és hogy a házasság felbontására irányuló puszta beleegyezés alapján, mint amely a jó erkölcsökbe ütközik, a házasság bíróilag fel nem bontható.

A házasság felbontására irányuló megegyezés eszerint bírói oltalomra nem méltó s így az közjegyzői okiratba sem volt foglalható. Az okiratot felvevő kir. közjegyző köteles lett volna a feleket felvilágosítani s e tárgyban a szolgálatát megtagadni. A közokirat csak egész tartalmának egységes elbírálásával jöhet tekintetbe. Az I. pontban a házasfelek a jó erkölcsökbe ütköző megegyezésre léptek, amely bírói oltalomra nem számíthatott. Ugyanakkor ezzel szoros kapcsolatban s az I. pontban foglaltak végrehajtásától feltételezetten, az okirat további pontjaiban vagyoni viszonyait is rendezik. Már pedig, ha valamely jogügylet alapján érvénytelen

és semmis, ugyanakkor nemlétezőnek és bírói oltalomra számot nem tarthatónak kell tekinteni azokat a további következményeket és elhatározásokat is, amelyek az érvénytelen kötés eredményeként létesültek. Minthogy tehát az okirat egészben érvénytelen, nem foghat helyt az az elsőbirói döntés, amely annak I. pontját szintén ilyennek ismerte fel, a további pontjait azonban már joghatályosaknak és olyanoknak tekinti, amelyek a felek közti vagyoni kérdéseket érvényesen és véglegesen szabályozták. Ezeknél fogva a rendelkezés értelmében kellett határozni. (Curia 1916. szeptember 19. P. I. 1179/916. sz.)

*

112. Az 1874: XXXV. t.-cz. 72. §-a azt a rendelkezést tartalmazza, hogy a közjegyzői okiratok felvételénél alkalmazott két ügyleti tanu közül legalább az egyiknek írni és olvasni kell tudni, de nem intézkedett kifejezetten aziránt is, hogy az írni és olvasni tudásnak az okirat nyelvére kell vonatkoznia. A törvénynek ebből a szövegezéséből ellentétes bírói gyakorlat fejlődött, annak megszüntetése végett és egyuttal a jogegység megóvása czéljából a kir. Curia szükségét látta annak, hogy az 1909. évi május hó 18-án 939. sz. a. hozott azt a határozatát, amelyben kimondotta, hogy az okirat felvételénél alkalmazott tanuk közül az írni és olvasni tudó tanu csak abban az esetben tekinthető alkalmas tanunak, ha az okirat nyelvét érti s azon írni és olvasni tud, — elvi jelentőségűnek nyilvánítsa. Ekként kétségtelen, hogy az előbb fennállott ellentétes gyakorlat csupán a kir. Curianak ezzel a határozatával tekinthető megszüntetettnek; következésképp az eljárt kir. közjegyző csupán azért, mert általa az 1907. évben, tehát az ezen határozat meghozatalát megelőző időben felvett közjegyzői okirat abból az indokból, hogy az alkalmazott ügyleti tanuk az okirat nyelvét nem értették, érvénytelennek nyilvánított, a közjegyzői törvény 172. §-ában szabályozott köteleességsértés, avagy mulasztás okából kártérítésre nem kötelezhető. (Curia 1917. április 24. Rp. I. 1779/1917. sz.)

Hagyatéki eljárás.

113. Az örökösödési eljárást szabályozó 1894. XVI. t.-cz. 124. §-ában nincs olyan rendelkezés, amely szerint a záros határidőben beadandó felfolyamodás vétlen elmulasztása miatt igazolásnak volna helye; ennél fogva minthogy a polgári perrendtartás élelbeléptetéséről intézkedő 1912. LIV. t.-cz. a Pp-nak az igazolásra vonatkozó szabályait az örökösödési eljárásra ki nem terjesztette, s polgári perrendtartásnak a jogszabályai pedig csak a peres eljárásnál alkalmazhatók: a felfolyamodással élő törvényes

örökös által előterjesztett igazolási kérelemnek helye nem lévén, a nyilván elkésett felfolyamodást visszautasítani kellett. (Curia 1917. június 6. Pk. I. 2720.)

*

114. Habár a hagyaték biztosítása iránt teendő intézkedés a hagyatéki eljárás körébe van utalva, ez nem zárja ki, hogy az örökösödési perben a hagyaték állagának megállapításával kapcsolatosan, a kereseti kérelemhez képest, annak biztosítása iránt is tétessék intézkedés, mert örökösödési perbe az összes vitás kérdések bevonhatók és rendezés tárgyává tehetők s ezek közé a dolog természeténél fogva a hagyaték állagának biztosítása is tartozik. (Curia 1917. május 2. P. I. 541. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

115. A telekkönyvi rendtartás 104. §-a a telekkönyvi feljegyzések eseteit nem taxative, hanem csak példaszerűen sorolja fel, a tulajdonjog korlátozásai pedig kétségtelenül feljegyzés tárgya lehetnek, amennyiben azok a törvénnyel s a fennálló egyéb jogszabályokkal nem ellenkeznek. A tulajdonjog oly korlátozásai, melyek az ingatlan hitel- és forgalomképességét csökkentik, a fennálló jogszabályok értelmében még a felek akaratával sem állíthatók fel teljesen bizonytalan időre. A tulajdonjognak olyan korlátozása, amely a város részére utca- vagy útszabályozás biztosítását célozza, annak felleveése mellett köttetik ki és engedtetik meg, hogy a szabályozás a közeljövőben tervezetik és így az ilyen korlátozás természeténél fogva csak megfelelő rövid időre kikötöttnek és elfogadottnak tekinthető. (Curia 1917. jan. 25. Rp. V. 3171/1916. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

116. Az utóörökösnevezéssel terhelt ingatlant az előörökös csak az utóörökös hozzájárulásával idegenítheti el. Az állandóan követett birói gyakorlatunk értelmében az előörökösnek élők közötti szabad rendelkezési jogát kizárja az olyan utóörökösnevezés is, mely az előörökös tetszésére bízott feltételtől függ-, nevezetesen az előörökös végrendelet nélküli elhalálozásához van kötve. Ha a vevő tud az utóörökösnevezésről, az eladás az utóörökös utólagos hozzájárulásától feltételezettnek tekintendő; annak elmaradásáért az eladót szavatosság nem terheli. (Curia 1917. márcz. 13. P. I. 175/1917. sz.)

*

117. Jogszabály, hogy a hagyatéki vagyon jövedelme az örökség megnyitától ellenkező rendelkezés, vagy megállapodás hiányában az örökösöket illeti és pedig örököszeik arányában; ebből következik, hogy amennyiben az egyik örökös az osztály megtételéig nagyobb vagyoneértéket élvez, mint amennyi az ő örökrszének megfelel, míg a másik örökös az őt illető örökrsznel kisebb vagyoneértéket élvez, az osztály megtételénél az utóbbi ennek a jövedelemhiánynak a megtérítését követelni jogosult attól, aki viszont jövedelemtöbbletben részesült. (Curia 1917. január 30. P. I. 7374/1916. sz.)

*

118. Az állandó birói gyakorlat szerint, ha csak az örökös végrendeletében a szükségörökös jogvesztés terhe alatt a végrendelet megtámadásától el nem tiltotta, az utóöröklési jog az örökösnek beleegyezése nélkül ennek kötelesrészére még akkor sem terjed ki, ha az örökös javára a kötelesrészét meghaladó és utóöröklési joggal terhelt vagyon lett is hagyományozva.

Ebben az esetben az utóöröklési jog hatályosan csakis a kötelesrészt meghaladó többletet terhelheti, ellenben a kötelesrésznek megfelelő vagyon az előörökös szabad rendelkezése alá kerül. (Curia 1917. febr. 21. Rp. I. 7628/1916. sz.)

*

119. Ha a testvérek a szülőről rájuk szállt vagyont a hagyaték átadása után újabb osztály tárgyává teszik is, az osztályba kapott javak egészen ági természetűek maradnak. Csere esetében a cserébe kapott ingatlan az elcserélt ági ingatlan helyébe lép. Az örökölt pénzen vásárolt ingatlanok szerzeményi vagyont képeznek és azokból csak az örökölt érték adandó ki az ági örökösöknek. Szerzeményi vagyont csakis a hagyatéki terhek levonása és a természetben meg nem levő ági vagyon értékének pótlása után a hagyatékban fennmaradt felesleg képez. (Curia 1916. decz. 6. P. I. 5725. sz.)

*

120. Az egyezség érvényessége nemcsak megtévesztés esetében, hanem akkor is megtámadható, ha az egyik fél lényeges tévedésben volt annak megkötésénél s őt a másik fél, habár a tévedést felismerte, erről fel nem világosította, sőt azt a saját előnyére kihasználta. Ily tévedésben van az írástudatlan örökös, aki az osztályegyezséget a másik örökös jogtudó képviselőjével abban a feltevésben kötötte, hogy a szembetűnően kellékhányos végrendelet érvényes. (Curia 1917. jan. 31. P. I. 7428/1916. sz.)

*

121. Eltűnt külföldi honosnak a magyar állam területén levő ingatlan vagyonára megnyíló örökösödés céljából való holtak nyilvánítása a magyar bíróság hatáskörébe tartozik, és ily esetben a magyar törvény rendelkezései alkalmazandók, nem pedig a holtak nyilvánítandó külföldinek saját állami törvénye. (Curia 1916. decz. 7. Rpk. III. 6268. sz.)

*

122. Az özvegyi jogot terhelő jelzálogjog az özvegy házasságralépésével akkor is megszűnik, ha az özvegy a hitelezőjénck megkárosítására irányuló célzattal lépett házasságra. (Curia 1917. ápr. 17. P. I. 1258/1917. sz.)

*

123. Az ágyassági viszonyban élő özvegy azt a haszonélvezeti jogot is elveszti, amelyet férje végrendeletben élte fogyatéig úgy rendelt, hogy újabb férjhezmenetele esetében is megtarthassa. (Curia 1917. márcz. 14. Rp. I. 676/917. sz.)

*

124. A végrendekezés helyi és időbeli egységességét nem szünteti meg az, hogy a tanuk az eljárást tanusító záradékot nem a végrendelező jelenlétében, hanem a végrendelező lakásán, de egy másik szobában vezették a végrendeletre s ott irták alá. (Curia 1917. jan. 31. Rp. I. 8120/916.)

*

125. Az a körülmény, hogy a végrendelet felolvasása, valamint a végrendelező által tett elfogadási nyilatkozat megtétele nem a végrendeletre vezetett külön záradékban, hanem magában a tanuk által aláírt végrendeletben igazoltatott, a végrendeletet érvénytelenné nem teszi. (Curia 1917. jan. 16. Rp. I. 7521/916.)

*

126. Az örökhagyó által közérdekű célra felajánlott bizonytalan lejáratu ajándék biztosítását az illető közcél képviselője az örökhagyó halálával az örökösöktől követelheti. (Curia 1916. decz. 20. Rp. I. 7123/1916.)

*

127. Az egész hagyatékra kiterjedően meghatározott részek kijelölése mellett megnevezett örökösöket, úgyszintén azokat, akikre

az örökhagyó valamely meghatározott tárgyakat hagyott, a növedékjog semmi esetben sem illeti meg. (Curia 1917. febr. 20. P. I. 7429/1916. sz.)

*

128. Nem lényeges, hogy a végrendeleti tanu a végrendelet tartalmára nem emlékezik, mert a törvény szerint csak az szükséges, hogy a tanuk a végrendelet tartalmát a végrendekezés idején ismerjék. A végrendelet záradékában nincsen ugyan kitéve, hogy a végrendeletet melyik tanu olvasta fel, de azért a végrendelet nem érvénytelen, mert az 1876 : XVI. t.-cz. 6. §-ából folyik, hogy a végrendeletet felolvasó tanunak a záradékban való kiemelése nem érvénytelenséget előidéző kellékhány, e részben elegendő a felolvasás megtörténtét kiemelni. A tanuk pedig bizonyították, hogy a végrendeletet felolvasó az írni és olvasni tudó Zs. I. volt. (Curia 1917. febr. 21. Rp. I. 462/917. sz.)

*

129. Anyagi jogszabály ugyan, hogy a viszonos rendelkezéseket tartalmazó közös végrendeletet az egyik házastárs halála után a túlélő házastárs sem meg nem változtathatja, sem nem módosíthatja, de ez a jogszabály csak akkor nyerhet alkalmazást, ha a közösen végrendelező házastársak külön rendelkezési szabadságukat fenn nem tartották. (Curia 1917. január 24. R. I. 6963—1916. sz.)

*

130. Ha az ellátási szerződés alapján az ellátást az azt ígérő fél terhére harmadik személy háztartásában kell nyújtani és ez utóbbinak vétkes magatartása az ellátásban részesülő számára tűrhetetlenné teszi a viszony folytatását: a bíróság az ellátást pénzjáradékra változtathatja át. (Curia 1916. december 13. P. III. 6823/1916. sz.)

*

131. Állandóan követett birói gyakorlatunk szerint az ajándékozás már jogi természeténél fogva a betudási kötelezettséget rendszerint kizárja és az örökhagyó által megajándékozott leszármazó törvényes örökös az ajándékba kapott dolog értékének osztályra bocsátására csak abban az esetben kötelezhető, ha az örökhagyó a beudást kifejezetten elrendeli. — A menynek juttatott adományt a bíróság a fiú örökségébe is beszámíthatónak tekinti. (Curia 1917. április 24. P. I. 1510/1917. sz.)

*

132. Azokat a kiházasítási és háztartási tárgyakat, amelyeket a nő a közös háztartásba hozott s amelyekre közös használati rendeltetésüknél fogva a férjnek is használati joga van, a nő a házasság fennállása alatt a férjnek közös használatából el nem vonhatja abban az esetben sem, ha férjével a házassági életközösséget megszakítja és tőle különváltan él. A férjétől különváltan élő nő a házasság fennállása alatt is jogszerűen követelheti férjétől az öltözködéséhez szükséges fehérneműnek és egyéb ruhaneműnek, valamint azoknak az ingóságainak a kiadását, amelyek nyilvánvaló rendeltetésüknél fogva a nő kizárólagos használatára vannak szánva. (Curia 1917. február 13. P. III. 7290/1916. sz.)

*

133. A vagyon, melyet a nő a házasság tartama alatt férjétől kapott, tekintet nélkül arra, hogy az ajándékozás a férj hitelezőinek kijátszása céljából történt, a nő különvagyonát képezi és nem esik közszerzeményi megosztás alá. (Curia 1916. okt. 25. P. VII. 4251/1916. sz.)

*

134. A nő nem közszerző arra az időre, amely alatt ágyaságban élt, habár férje ezalatt Amerikában volt is távol. (Curia 1916. nov. 15. Rp. III. 6017/1916. sz.)

*

135. A férj kötelessége a házasság fennállása alatt a nő lakásáról is gondoskodni, ezért a férj tulajdonjoga alapján a házasság felbontásáig nem jogosult feleségét a háztól eltávolítani. (Curia 1916. okt. 18. P. VII. 3935/1916. sz.)

*

136. A közszerzemény rendszerint természetben illeti meg mindegyik házastársat, tehát az elhalt házastárs örököse is rendszerint természetben követelheti a meglévő közszerzeményi vagyontárgyakból a reáeső részesedést. Az a körülmény, hogy az ingatlanok tagosítás folytán változást szenvedtek, a természetben való kiadásnak akadályául nem szolgálhat. (Curia 1917. május 3. Rp. I. 34/1917.)

*

137. Az egyéni cég mint ilyen, a cégtulajdonos személyétől különálló jogi személyiséggel nem bír, hanem csak mint annak kereskedői neve tekintendő, és ha ilyen cég néven keletkezett jogok és kötelezettségek bizonyos szempontokból el is különítendőek

a tulajdonos magánjogaitól és kötelezettségeitől, ez nem a külön jogi személyiségek létezésének folyománya, hanem az elkülönítést általában a kereskedelmi üzlet vagyoni állapotának szorosabb meghatározása és harmadik személyeknek ehhez fűződő érdekei teszik szükségessé. (Budapesti tábla 3642/1917.)

*

138. Az engedményezési jogügylet létrejöttéhez az adós hozzájárulása vagy értesítése nem szükséges, az engedmény mint szerződés létrejön már azáltal, hogy a hitelező követelését másra átruházza s ez azt elfogadja; az értesítés elmaradása az engedményt nem fosztja meg attól a jogától, hogy teljesítésre, esetleg kártérítésre vonatkozó igényét közvetlenül az engedményezett ellen érvényesítse.

Amennyiben az engedményezett követeléshez való jog vitássá válik, az adós mindaddig, amíg jogerősen el nem döntenek, hogy a követelés kit illet, joghatályosan senkinek sem fizethet, s kötelezettségétől csak bírói letétbe helyezéssel menekül. (Curia 1917 május 8. 630.)

*

139. A peresfelek között előzően folyamatban volt ideiglenes nőtartás iránti per irataihoz egyszerű másolatban csatolt közjegyzői okiratnak peresfelek között nem vitás szövegtartalma szerint, peresfelek kijelentették, hogy házasságukat — törvényes okból — felbontatni készülnek és erre való tekintettel rendezték házassági vagyoni viszonyaikat.

Ennek az okiratnak 3. pontjában felperes úgy ideiglenes, mint végleges nőtartási igényéről kifejezetten lemondott és kifejezetten kijelentette azt is, hogy sem különélésük alatt, sem házasságuk jogerős felbontása esetében nőtartási díjat követelni nem lesz jogosult.

Mínt hogy pedig nem vitás, a felebb. bíróság által is elfogadott az a tény, hogy a peresfelek a közjegyzői okirat keletkezése után tényleg különváltak, anélkül, hogy valamelyikük a házassági bontóper folyamatba tette volna;

továbbá, hogy felperes ezután alperes ellen az előző ideiglenes nőtartási pert tette folyamatba, melynek folyamán azonban peresfelek — bíróságon kívül — kiegyeztek, 1915. V/1-én a házassági együttélést helyreállították és azt 1915. XI/4-ik napjáig tényleg folytatták is: — helyesen vontak le ebből a felebb. bíróság azt a jogi következtetést, hogy peresfeleknek előbb említett concludens ténye folytán a közjegyzői okiratba foglalt és az ideiglenes nőtartásra vonatkozó megállapodás jogi alapja megszűnt, azaz hogy így felperesnek az ideiglenes nőtartási igényéről való lemondása is hatálytalanná vált. (Curia 7139/1916.)

*

140. A telekkönyvvezetőnek a telekkönyvi bejegyzés körül elkövetett mulasztásáért az államkincstár nem felelős. (Curia 1917 jan. 31. P. V. 7403/1916. sz.)

*

141. A takarékbetétkönyv, mint készpénz, tehát helyettesíthető dolgokra, következésképp azok használatának megengedésére kötött letéti szerződésről szóló okirat nem sorozható a bemutatóra szóló, azaz oly értékpapírok közé, hogy annak a bemutatójának a takarékpénztár feltétlenül fizetni lenne köteles, hanem az csak az igazoló (legitimatios) értékpapírok fogalma alá vonható. A takarékpénztári betéti könyvnek a bírói gyakorlat által megállapított ezen általános jellegéből következik, hogy az azt kiállító pénzügyintézet a hitelezői minőségét és a könyv birtoklásának jogszerűségét rendszerint jogosított vizsgálat tárgyává tenni különösen akkor, ha a betevőre is egyaránt kiható üzleti alapszabályok még külön megszorításokat is tartalmaznak.

Amilyen jogi helyzet a betéti könyvecskére áll, ugyanaz vonatkozik az esetre is, ha a betétkönyvecske bíróilag semmisnek nyilvánított, mert hisz a betevő és a pénzügyintézet között a betéti könyvecskén alapuló jogviszony természetén a megsemmisítési eljárás, illetőleg a könyvecskét semmisnek kimondó bírói határozat, mi változást sem idézett elő és nem is idézhetett elő, úgy hogy ha a megsemmisítési eljárás során a betéti könyv semmisnek is kimondatott, pusztán még ez alapon nem követelheti a folyamodó a betéti könyvecskén alapuló összeg kifizetését, illetőleg a betéti összegnek bírói letétbe helyezése esetén annak részére való kiutalványozását akkor, ha a pénzügyintézet — hitelezői minőségét kétségbevonja, annyival is inkább, mert a Pp. 794. §-a értelmében az okirat megsemmisítését nemcsak az okirat birtokosa, hanem az is kérheti, aki az okiratból jogot érvényesíthet és így — bár a megsemmisítési eljárás a folyamodó javára dőlt el, — a hitelezői minőség ezzel elbírálást még nem nyert. (Bpesti törvsz. 21. P. 1672—917.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

142. Annak a kérdésnek eldöntése szempontjából, vajjon az 1914-ik évi XLVI. t.-c. 1. §-ában említett összjövedelem a 20.000 koronát meghaladja-e, az adózónak az 1909-ik évi X. t.-cz. 4. §-a 5. pontjában, az 5. §-ában és a 12. § 9. pontjában felsorolt adómentes jövedelmeit is számításba kell venni. (37. sz. döntvény.)

*

143. Nem lehetett a panasznak helyet adni a panaszolt végzésben foglalt indokoknál fogva és még azért sem, mert a jelen esetben jelzáloglekötési jogügyletről van szó, a jelzáloglekötésnél pedig a fogamatbamenetel már a zálogjog bejegyzésével következik be s ahhoz a hitelösszegnek igénybevétele nem szükséges, tekintve, hogy ingatlanra zálogjogot akár már fennálló, akár még csak a jövőben keletkező követelések erejéig lehet szerezni, miből következik, hogy a jelzáloglekötés független az anyagi jogállapottól és fogamatba megy csupán a bejegyzés által anélkül, hogy a jelzálogot lekötő okiratban meghatározott hitelösszeg egészben vagy részben folyósíttassék. Ha pedig a jelzáloglekötés ekkép fogamatba ment, akkor a bélyeg- és jogilletéki szabályok 101. §-a értelmében az illeték visszatérítésének, illetőleg törlésének helye nincs. Ezzel szemben nem lehet sikerrel arra hivatkozni, hogy kölcsön esetében az illetéki díjjegyzék 16. tételéhez tartozó 5. jegyzet szerint a bejegyzési és a bélyeg- és jogilletéki szabályok 1. §-ának A) pontjából folyóan a fokozatos illeték is töröltetik, ha a kölcsön nem folyósíttatik és az előzetesen szerzett zálogjog töröltetik, mert a kölcsönügylet meghiusul, létre sem jön, ha a kölcsönösszeg le nem olvastatik, de a jelzáloglekötésre nézve nem következik be ugyanaz, ha az arról kiállított okiratban meghatározott hitelösszeg folyósítása elmaradt, mivel a jelzáloglekötés a fentiek szerint már a telekkönyvi bejegyzéssel fogamatba mentnek tekintendő. (4672/1916. P. sz.)

*

144. A jelzáloglekötést csak akkor lehet fogamatba mentnek tekinteni, ha a jelzálogot lekötő okirat alapján a jelzálog tárgyára a hitelösszeg erejéig a zálogjog bejegyeztetett. Minthogy pedig már a pénzügyigazgatóság is megállapította, hogy a szóbanforgó jelzáloglekötési okirat alapján a zálogjog bejegyzése meg nem történt, ezekhez képest tehát kétségtelen, hogy a jelzálog-lekötési jogügylet fogamatba menetele be nem következett, a Bélyeg- és Illetékszabályok 1. §-a értelmében az okirat után kiszabott fokozatos illeték sem követelhető panaszostól. (2748/1916. P. sz.)

Közlemények.

Váltóóvás elengedése és óvási határidő meghosszabbítása. A m. kir. ministeriumnak 3,419/1917. M. E. számú rendelete, a váltókra, kereskedelmi utalványokra és közraktári jegyekre vonatkozó kivételes intézkedések kiegészítése tárgyában. A m. kir. ministerium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §. Az 1917. évi június hó 1. napjával kezdődő és 1917. évi október hó 1. napjáig bezárólag terjedő időben lejárt váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében, amely papirokra nézve az 1,569/1917. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1917. évi május hó 4. napján megjelent 102. számában) a fizetés, valamint a névbecsülési fizetés végetti bemutatásnak és a fizetés hiánya miatti óvás felvételének határidejét 1917. évi október hó 16. napjáig bezárólag meghosszabbította, a fizetési kereset és a fizetési visszkereset fenntartása végett — a látra fizetendő papirok kivételével — fizetés végetti bemutatásra és óvás felvételére nincs szükség; az előzők értesítése sem kötelező.

A visszkeresetre jogosult hitelező az I. bekezdés alá eső papiroknál az óvás költségének megtérítését csak akkor követelheti, ha a papirt 1917. évi október hó 16. napjáig bezárólag óvatoltatta, a váltódíjat ellenben akkor is, ha a papirt nem óvatoltatta; kamatot a lejáratától lehet számítani.

2. §. Az 1917. évi október hó 1. napja után 1917. évi december hó 31. napjáig bezárólag lejáró váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében a fizetés, valamint a névbecsülési fizetés végetti bemutatásra és a fizetés hiánya miatti óvás felvételére a törvényben megszabott határidő 1918. évi január hó 15. napjáig bezárólag meghosszabbíttatik; ha a fizetés végetti bemutatást e határidőben teljesítik, a kamatot a lejáratától lehet számítani.

Az 1876 : XXVII. t.-cz. 40. §-ában meghatározott letétel joga az elfogadót a lejárat napjától számított 15 köznapi leteltével illeti meg.

Az 1876 : XXVII. t.-cz. 48. §-ában meghatározott beváltás joga a kötelezettet a lejárat után abban az esetben is megilleti, ha a váltó bemutatva és az óvás felvéve nem lett.

3. §. Ez a rendelet nem érinti a váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek tekintetében a moratoriumi és a moratoriumfeloldó rendeletekben megállapított szabályokat.

4. §. Ez a rendelet 1917. évi október hó 1. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Kelt Budapesten, 1917. évi szeptember hó 13. napján.

Dr. Wekerle Sándor s. k.
m. kir. miniszerelnök.

*

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara 1916—1917. évi működéséről szóló jelentésében részletesen szól úgy a közjegyzői kar belügyi, mint azon közügyek távolabbi kérdéseiről, melyek intézésére a közjegyzői intézmény s a kir. közjegyzők egyenként is befolyással bírnak. Súlyosan sérelmesnek találja a jegyzők felhatalmazását magánmunkálatok teljesítésére. A közjegyzői kinevezési rendszert bírálva, azon álláspontra helyezkedik, hogy megüresedett nagyobb állásokra érdemeket szerzett idősb közjegyzők, kisebb állásokra kizárólag kir. közjegyzőhelyettesek nevezendők ki. Kimondandónak tartja, hogy a hagyatékoknál a közjegyzői díj a forgalmi érték után számíttassék. Állást foglal a mielőbbi egységes és nemzeti polgári törvénykönyv megvalósítása érdekében, melynek keretén belül különösen a család- és örökjognál, mint amelyek a nemzet legsajátibb jogi felfogását vannak hivatva visszatükrözni, a külföldi jog recepciója ellen tiltakozik. Az öröklési jog tervezetét a svájci törvénykönyv rendszerének mintájára *Baditz Lajos* kir. közjegyző, a kamara elnöke már el is készítette. A tervezet az ági öröklés rendszerét, mint konzerváló nemzeti intézményt fentartja, s a hitbizományoknak a belterjesebb gazdasági kihasználás irányában való sürgős átalakítását tervezi. A perenkívüli eljárás egészen kiveendő a bíróságok hatásköréből egyrészt a bírák tehermentesítése s az ügyek gyorsabb, gyakorlatiabb s közvetlenebb elintézése szempontjából, másrészt mert a perenkívülieknek a közjegyzői ügykörbe utalásával a közjegyzői kar anyagi helyzetén is könnyítve lenne. Felveti végül a jelentés komoly indokolással a közjegyzők törvényhozási tagsági jogosultságának kérdését.

*

Meghalt katonák jegyesei és házasságon kívül született gyermekei érdekében alábbi legfelsőbb elhatározás és minis-
teri rendelet jelent még:

I.

Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb elhatározást méltóztatott legkegyelmesebben kiadni:

Magyar igazságügyministeremet felszólítom, hogy a harcz-
téren elesett, vagy az ott szerzett sérülés vagy betegség követ-
keztében meghalt katonai egyének házasságon kívül született gyer-
mekének törvényesítése iránt benyújtott kérvényeket, amennyiben
az atyának kimutathatólag szándéka volt a gyermeket akár anyjával
kötenő házasság útján, akár kegyelmi elhatározásom kérésével
törvényesíteni, vagy legalább is a törvényes gyermeket megil-
lető sorsban részesíteni, az atya érdemességét indokoló körülmé-
nyek külön vizsgálata nélkül a törvényesítés mellett felhozható
okok messzemenő figyelembevételével minden esetben pártolóan
terjessze Elém, hacsak a közerkölcsiség szempontjából, vagy
egyéb tekintetből súlyos aggodalom nem szól a törvényesítés ellen.
Ily törvényesítés esetében magyar igazságügyministerem a gyer-
mek anyjának kérelmére, ha e tekintetben is méltánylást érdemlő
körülmények forognak fenn, pártoló előterjesztést tehet annak meg-
engedése iránt, hogy a törvényesített gyermek anyja a meghalt
atyának nevét akként viselhesse, mintha felesége lett volna. Elren-
delem, hogy ezt az elhatározásomat köztudomásra hozza.

Kelt Reichenauban, 1917. évi augusztus hó 12-én. Károly s. k.
Dr. Vázsonyi Vilmos s. k.

II.

A m. kir. ministeriumnak 3,097/1917. M. E. számú ren-
delete, a harcztéren elesett, vagy az ott szerzett sérülés, vagy
betegség következtében meghalt katonai egyének nevének jegye-
sükre való kivételes átruházásáról. A m. kir. ministerium a háború
esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. évi LXIII.
t.-cz. 16. §-ában és az ezt kiegészítő 1914: L. t.-cz. 14. §-ában
nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli: 1. §. Oly nő
kérelmére, aki jegyese volt a harcztéren elesett, vagy az ott szer-
zett sérülés vagy betegség következtében meghalt katonai egyen-
nek (1.380/1915. M. E. számú rendelet 3. §), a belügyminister
az igazságügyministerrel egyetértve megengedheti, hogy a nő a

meghalt katonai egyén nevét akként viselje, mintha felesége lett
volna, feltéve, hogy a meghaltnak kimutathatóan komoly szándéka
volt vele házasságot kötni s ennek nem állott volna útjában vala-
mely elháríthatatlan házassági akadály, a névviselés megengedése
pedig a meghalt iránti kegyelettel a közerkölcsiség szempontjából
nem ellenkezik. Kiskorú nő kérelméhez törvényes képviselőjének
hozzájárulása szükséges.

Ugyanigy viselheti az előbbi bekezdésben említett katonai
egyén nevét királyi kegyelemmel törvényesített gyermekének anyja
is, ha neki ezt a királyi kegyelem külön megengedte. 2. §. A
nőnek a megengedett névviselés jogán felül nincs igénye a házas-
sággötésből folyó egyéb jogokra. Az engedélyt a nő születési
anyakönyvében fel lehet jegyezni.

Az esetleges szükséges részletes szabályokat a belügyminis-
ter az igazságügyministerrel egyetértve állapítja meg. 3. §. Ez a
rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavon-
országokra nem terjed ki.

Budapest, 1917. évi augusztus hó 23. napján. Dr. Wekerle
Sándor s. k., m. kir. ministerelnök.

*

Hadi kártérítésről való szerződések. (A m. kir. minis-
teriumnak 3,503/1917. M. E. számú rendelete, a hadikárok okából
várt segélyekre vonatkozó szerződésekről.) A m. kir. ministerium a
háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes
rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §. Ha az, aki ellenséges betörés következtében — neve-
zetesen hadiműveletek, az ellenséges betöréssel kapcsolatos tűz-
vész, pusztítás, lopás, rablás vagy rombolás, avagy menekülése,
vagy elhurczoltatása következtében — ingó vagy ingatlan dolgai-
ban szenvedett kára (hadikár) okából az államtól, vagy közjóté-
konyságtól segélyképen várt összegre vonatkozólag másnak szer-
ződéssel előlegnyújtás, vagy egyéb ellenérték fejében engedménye-
zés útján, vagy más módon jogot enged, és az ellenérték a
felvételének idejétől járó 8%-os kamataival együtt csekélyebb a
kapott segély összegénél, az ilyen szerződés hatálytalan a segély-
nek arra az összegére nézve, amely a tényleg kapott ellenértéket
és ennek 8% alapulvételével számított kamatát meghaladja.

Az 1. bekezdésben említett szerződés nem jogosítja fel a segély felvételére azt, aki általa a segélyre jogot szerez és nem ad neki jogot arra sem, hogy a végrehajtás alól a 4,427/1915. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 16. napján megjelent 290. számában) értelmében mentes segélyt végrehajtás útján lefoglalja.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapest, 1917. évi szeptember hó 20. napján. Dr. Wekerle Sándor s. k., m. kir. miniszerelnök.

*

A kétszer óvatolt váltók. Az óvásokra engedélyezett kormányrendeleti halasztások érdekes jogvitára adtak alkalmat. A váltóbirtokos óvatolt és perelt, azonban az óvások helytelen felvétele miatt a kibocsátó ellen váltókeresetével jogerősen elutasított. Miután az óvásra engedélyezett halasztás kormányrendelet által továbbra is meghosszabbított, a váltóbirtokos újabb óvásokat vétetett fel és újból perelte a két váltót. A kibocsátó ebben az újabb perben avval védekezett, hogy ítélt dologról van szó és így újabb ítélet nem hozható, hogy továbbá az óvásnak egyszeri felvételével a váltóbirtokos elvesztette a jogát újabb óvás felvételére. A Curia a felebbezési bírósággal egyetértőleg marasztalta az alperest. Az 1917. június 1-én kelt P. IV. 7447. sz. Curiai ítélet indokolása a következő:

A felebbezési bíróság ítéletében megállapított nem vitás tényállás szerint, a felperes az 1915. évi február hó 10. napján kelt és az 1915. évi augusztus hó 10. napján lejárt váltók alapján az alperes ellen 7202/1915 és 7204/1915. szám alatt 9000 korona és 3090 korona tőke és járulékaiként folyamatba tett, utóbb egyesített perekben meghozott ítélettel abból az okból utasított el keresetével, mert a felvett óvások szabálytalanságuk miatt az alperes kibocsátóval szemben a visszkereseti jog fenntartására alkalmasnak nem találtattak.

Az ugyancsak nem vitás tényállás szerint felperes az előző perbeli kereset alapját képező váltókat fizetés hiánya miatt 1916. évi május hó 8-án, illetve 1916. május hó 11-én újból megóvatoltatta s az alperes ellen a váltók összegének és járulékaiként megfizetése iránt a jelen perbeli keresetet tette folyamatba, amelynek alapján az alperes kibocsátó ellen a sommás végzés kibocsátott, alperes azonban a sommás végzést kifogásokkal támadta meg.

Erre a tényállásra tekintettel helyesen vonta le a felebbezési bíróság azt a jogi következtetést, hogy ebben az esetben az alperesnek az ítélt dologra alapított kifogása jogszerű alappal nem bír.

Ugyanis ítélt dolog fennforgása csak abban az esetben állapítható meg s csak az olyan ítélet zárja ki a már egyszer elbírált jogigénynek kereset útján való ismételt érvényesítését, ha az ugyanazon peres felek között lefolytatott korábbi perben hozott ítéletben foglalt döntés a keresettel érvényesített jog tekintetében az ügy érdemére vonatkozik, ellenben nem akadályozhatja a jognak kereset útján való ismételt érvényesítését a bíróságnak az a korábbi döntése, amely az ügy érdemének érintése nélkül a keresetet egyéb okból utasítja el. Minthogy ebben az esetben a felperes a korábbi perben hozott ítélettel keresetével az alperes kibocsátó elleni visszkereseti jog fenntartásához szükséges óvás szabálytalansága miatt, tehát az érvényesítés egyik előfeltételének hiánya okából utasított el, nyilvánvaló, hogy az alperesnek az ítélt dologra vonatkozó kifogás elvetésére fektetett felülvizsgálati panasza alaptalan.

De nem alapos alperesnek a jelen perbeli keresethez csatolt óvások hatálytalanságára vonatkozó panasza sem. Mert a visszkereseti jog fenntartásához szükséges óvási cselekmény erre vonatkozó törvényes tiltó rendelkezés hiányában az óvás felvételére rendelt határidőn belül többször is joghatályosan megismételhető és az előzőleg szabálytalanul foganatosított óvási cselekmény szabályszerűvel pótolható, önként értetődően, hogy az ezzel felmerült költségtöbblet az óvatoltató váltóbirtokos terhére esik, de nincs akadálya annak sem, hogy a korábbi szabálytalan óvás miatt elutasított felperes, az utóbb helyesen felvett óvásra való hivatkozással a visszkereseti kötelezettség alatt álló alperes ellen újabb pert indíthasson.

Minthogy az alsóbíróságok ítéleteiben erre vonatkozóan helyesen kifejtettek szerint a felperes által az 1916. évi május havában felvett s a per végszakában már csupán a megisméltés szempontjából kifogásolt óvások a visszkereseti igény fenntartásához szükséges óvás felvételére szolgáló, de az érvényben levő moratóriumi rendeletekkel 1916. évi szeptember haváig meghosszabbított határidőn belül vétettek fel s ekként az alperes irányában a visszkereseti jog fenntartására alkalmas cselekménynek tekintendők, ennél fogva megfelel az anyagi jognak a felebbezési bíróságnak az a döntése, amely szerint az alperes visszkereseti kötelezettségét megállapítva, az alperest marasztalta.

Mindezekhez képest az alperest alaptalan felülvizsgálati kérelmével elutasítani és a Pp. 543. §-hoz képest a felülvizsgálattal okozott költség viselésére kellett kötelezni.

*

1. Közjegyzői képviselő a közigazgatási bíróság előtt.
2. Felépítmény ingatlan jellege. (A közigazgatási bíróság 7820/1917. T. sz. ítélete).

A panaszt benyújtó kir. közjegyző útján a bíróság 1915. évi 7255/P. számú végzésével, — miután a felek magukat a m.

kir. közigazgatási bíróság előtt az 1896. évi XXVI. t.-cz. 119. §-a értelmében, ha nem személyesen járnak el, csak ügyvédi gyakorlatot folytató s valamelyik ügyvédi kamarában bejegyzett ügyvéd által képviseltethetik, — felhívta a panaszost, hogy panaszát személyesen vagy meghatalmazott ügyvéd útján nyújtsa be. A panaszos a felhívásnak nem tett ugyan teljesen eleget, amennyiben a kiadott felhívás dacára panaszát újból a fentnevezett közjegyző által ellenjegyzett beadvánnyal mutatta vissza s ahhoz a nevezett kir. közjegyző részére kiállított meghatalmazást csatolt újból, mégis, mivel a beadványt sajátkezűleg is aláírta s abban kijelentette, hogy a panaszt magáévá teszi, a panaszt mint általa beadottat veszi a bíróság érdemleges tárgyalás alá.

A panaszban azonban csak részben lehetett helyet adni, mert azt a panaszbeli kifogást, hogy a hagyatéki leltárban ingatlanként felvett Budapest székesfőváros tulajdonát képező s az örökhatározó által évi 300 K. hasznobér mellett bérelt telken épült felépítmény — amely bemutatott szerződés szerint a bérleti idő lejártával a telekről a bérlő által eltávolítandó, — ingatlanak nem tekinthető, a bíróság alaposnak azért nem ismeri el, mert az elrendelt bizonyítási eljárás során beszerzett építési iratok szerint ez az épület 1899. évben állandó jelleggel épült, a bérelt területtel szoros kapcsolatban áll és állagának sérelme nélkül jelenlegi helyéről el nem távolítható, miért is ez az épület úgy a kiszabásnál, mint a panaszolt határozattal is helyesen minősített ingatlanak. Minthogy azonban az illetékkiszabás alapjául vett minimális érték úgy a teleknek, valamint a felépítménynek mint ingatlanak együttes értékét képezi s ekként mint két vagyoni jogi elemnek hozadéka a telek és ház között megosztandó, illetőleg a minimális érték alapját képező bérjövedeleből a telekért fizetett hasznobér levonandó, miért is a bíróság az 1359 K évi házbérjövedeleből a telek évi 300 K hasznobérét levonandónak s a minimális értéket a fennmaradó 1059 K 13. szorosában 13,767 koronában találta megállapítandónak.

*

Tanuvallomásoknak közjegyzői okiratban való felvétele
 cím alatt utóbb két kartársam is foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy tanuvallomásoknak közjegyzői okiratba való felvétele megfelel-e a törvénynek és törvényes gyakorlatnak. A debreczeni közjegyzői kamarának e kérdésben elfoglalt azon álláspontja, mely

szerint ily okirat felvétele nemcsak megengedhető, de helyes is, szerintem a törvénnyel és törvényes gyakorlattal nemcsak nem ellenkezik, de a közjegyzői intézmény alapeszméjéből és természetéből szinte következik. Az 1886: VII. t.-cz. 20. §-ának a) pontja szerint a közjegyző hatáskörébe tartozik közokiratok felvétele, c) pontja szerint tanusítások kiállítása. A tanuvallomás közokiratba felvételét akár az a) pont, akár a c) pont alá foglalnók is, mindenképp törvényszerű, mert hiszen nincs megírva sehol, hogy közokirat tárgya csak ügylet lehet, amint a debreczeni kamara véleménye szerint is lehet jogi hatályt maga után vonó nyilatkozat is, és az 1874: XXXV. t.-cz. 59. §-ának ily megszorító értelmezésére semmi szükség sincs és e szerintem téves praemissa lehet az alapja a téves conclusiónak egyrésztől, másrésztől pedig a tanuvallomás felvétele a c) pont alá is sorolható, mert nem egyéb ez, mint annak a ténynek tanusítása, hogy a fél a jegyzőkönyvben felvett vallomást tette, amiképp egy közlemény tartalmának és elküldésének bizonyítása is ténytanusítás, holott tulajdonképp csak egy elküldendő nyilatkozatról van szó, amelyek tartalmának belső értékeért a közjegyző nem felelős. Ennek a kérdésnek eldöntésénél szerintem nem játszhat szerepet sem az a körülmény, hogy a törvényhozó — ha akarta volna — eltiltotta volna ettől a közjegyzőt, mert hiszen a törvényhozó nem terjeszkedhetik ki egyenként minden ama cselekményekre, amiket tennünk nem szabad és sokszor csak általános irányelveket ad, — sem az, hogy a bíróságok azt bizonyítékként elfogadják-e, — vagy sem, hanem hogy törvényszerűsége mellett célszerű-e és az intézmény természetének megfelelő-e. Már pedig a gyakorlat világosan mutatja, hogy mind sűrűbben fordulnak elő ezek az előbb ritkaságszámba menő esetek és nem lehet tagadni, hogy nagy megnyugvás a sértettre nézve, ha tanuinak vallomását előre tudja, mert a legtöbb esetben védve van attól, hogy hatóság előtti rágalmaszásban bűnösnek mondassék ki akkor, amikor tanuinak közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozata alapján elindul, s viszont a tanuk is legtöbb esetben tartózkodnak könnyelműen tett nyilatkozatuknak közjegyzői okiratba foglalásától, s így a könnyelmű és alaptalan perlekedéseknek sokszor útját vágja. Ha pedig a szükséges figyelmeztetés után is megmarad a nyilatkozni kívánó fél azon szándéka mellett, hogy vallomása közjegyzői okiratba foglaltassék, akkor az esetek legnagyobb részében egyezni is fog az a bíróság előtt teendő vallomásával, hiszen

valakinek jogai, vagy jogviszonyaira vonatkozólag téve intellectuális közokirathamisításról is lehet szó, amire a tanúságot tenni kívánót szintén ki kell tanítani. Egyébiránt szerintem a debreczeni közjegyzői kamara véleményéhez és okadatolásához semmi hozzátenni való nincs.

Szilágycseh, 1917. szeptember 3.

Dr. Bathó Kálmán
kir. közjegyző.

*

Kir. közjegyző lakásának és irodahelyiségének felmondása. A késmárki kir. jbiróság mellett alakult lakbérleti bizottság felmondó felek kérelmének elutasítása mellett megállapítja, hogy felmondásnak helye nincs. Felmondó felek azon az alapon, hogy a lakóház tulajdonjogát adásvétel útján megszerezték és hogy ezen általuk megvásárolt ház első emeletén levő lakásra saját maguk és családjuk részére szükségük van, az emeleti lakás bérletét kir. közjegyzőnek felmondták, de miután nevezett bérlő a felmondást tudomásul venni nem hajlandó, kérték, hogy a lakbérleti bizottság a felmondás helytállóságát mondja ki.

Ennek ellenében kir. közjegyző mint bérbevevő, utalással a 3787/916. M. E. számú rendelet 5. §-ának azon intézkedésére, mely szerint a közhivatal, mint bérlő által kötött bérlet, a bérbeadó által fel nem mondható — a kérelem elutasítását kérte. Előadta egyúttal, hogy a kérdésben levő lakást, melyben közjegyzői hivatala is elhelyezést nyert, 1915. évi október hó 1-től vevén bérbe, a bérbeadók helyébe lépett új jogosultak, a 3787/916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 2-ik pontjára sikerrel nem hivatkozhatnak.

A lakbérleti bizottság a megtartott tárgyalás után tényként megállapítja, hogy a bérlő a kérdésben lévő lakást, amelyben közjegyzői hivatala elhelyezést nyert, 1915. évi október hó 1-étől tartván bérben, a bérbeadók helyébe lépett új jogosultak a 3787/916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 2-ik pontjára sikerrel nem hivatkozhatnak. Megállapítja továbbá, hogy a bérlő kir. közjegyző s ebbeli minőségében közhivatalnoknak — hivatalos helyisége pedig közhivatalnak tekintendő és megállapítja, hogy a kérdésben lévő lakás kir. közjegyző részére hivatali helyiségül is szolgál. Miután pedig a közhivatal, mint bérlő által kötött bérlet a 3787/916. M. E. számú rendelet 5. §-a értelmében fel nem mondható, felmondó felek előterjesztett kérelmükkel már ez alapon elutasítandók voltak.

De elutasítandónak találta a kérelmet a lakbérleti bizottság még az alapon is, mert felmondó felek Késmárkon évek hosszú sora óta állandóan egy és ugyanazon lakásban laknak, hogy pedig abból megengedett felmondás következtében kiköltözködni kényteleníttetének, nem is állították s így a lakbérleti bizottságnak fenti határozata a felmondók érdekeit kevésbé sérti, mint ellenkező határozat hozatala esetében a bérlő érdeke sértve lenne, mert utóbbi, a mai rendkívüli viszonyok szerint, oly bérletet, amelynek tárgya a szükséges hivatali helyiségek elhelyezésére is alkalmas lenne, nem köthet.

A lakbérleti bizottság azon körülményt, hogy a kérdésben levő lakás egy része, a bérlő magánlakásául is szolgál, tekintetbe nem vette, mert a lakás, annak két részre leendő osztása esetére, megfelelően egyik fél által sem lenne használható és mert a kir. közjegyzőt az általa őrzött fontos iratok és értékek tekintetében vagyoni felelősség terhelve, indokoltnak találja a bizottság, hogy a kir. közjegyző hiv. helyisége állandó felügyelet alatt, s így a magánlakástól elkülönítve ne legyen.

*

A Magyarországi kir. közjegyzők országos egyletének központi bizottsága múlt hó 15-én tartott ülésén az egylet új tagjainak jelentkezett 9 közjegyzőt és közjegyzőhelyettesét vett fel. A bizottságban megüresedett négy bizottsági tagsági hely az alapszabályok értelmében kiegészítés útján tölthetett be és a központi bizottság tagjaivá *dr. Kovaliczky Elek* sátoraljaujhelyi, *dr. Janits Imre* budapesti és *dr. Teőke Béla* budapesti kir. közjegyzők, valamint *dr. Lázár Ferenc* budapesti kir. közjegyzőhelyettes egyhangulag megválasztottak.

*

Személyi hír. *Dr. Sussich István* nagybecskereki és *dr. Rabár Endre* érsekújvári kir. közjegyzők elhaláloztak.